

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GÖNÜLLÜ KURULUŞLARDA
GENÇLERİN GÖNÜLLÜLÜK DÜZEYLERİ VE
BEKLENTİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burcu ABBAN

**Enstitü Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet
Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Hizmet**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Muammer SARIKAYA

OCAK – 2016

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GÖNÜLLÜ KURULUŞLARDA
GENÇLERİN GÖNÜLLÜLÜK DÜZEYLERİ VE
BEKLENTİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burcu ABBAN (137203014)

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet
Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Hizmet

Bu tez 25.01.2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Muammer SARIKAYA

Doç. Dr. Fethi GÜNGÖR

Yrd. Doç. Dr. Gökan ÖZKUK

Jüri Başkanı

☐Kabul

☐Red

☐Düzeltilme

Jüri Üyesi

☐Kabul

☐Red

☐Düzeltilme

Jüri Üyesi

☐Kabul

☐Red

☐Düzeltilme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Burcu ABBAN

25.01.2016

ÖNSÖZ

“Gönüllü Kuruluşlarda Gençlerin Gönüllülük Düzeyleri ve Beklentileri” başlıklı bu çalışma, Yalova’da genç gönüllülüğünü anlamak, aktif olarak gönüllü olan gençlerin gönüllülük düzeylerini belirlemek ve gençlerin gönüllülük hakkındaki tutum, düşünce ve davranışlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın hazırlanması esnasında üstün yardım ve desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Muammer SARIKAYA’ya, yüksek lisans öğrenimim boyunca birikimlerini bizlerle paylaşan tüm değerli hocalarıma, araştırmanın yürütüldüğü Yalova’daki gönüllü kuruluşların değerli çalışanlarına ve tezime yapmış olduğu değerli katkılarından dolayı Yalova Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdür Yardımcısı Sayın Arif LAÇİN’e teşekkür ederim.

Ayrıca tezim boyunca desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen her koşulda yanımda olan çok kıymetli aileme sonsuz teşekkürler.

Burcu ABBAN

25.01.2016

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	vii
SUMMARY.....	viii

GİRİŞ	1
-------------	---

BÖLÜM 1: GÖNÜLLÜLÜĞÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ.....	4
--	---

1.1. Gönüllülüğün Tanımı	4
1.2. Gönüllülüğün Tarihsel Gelişimi	6
1.3. Gönüllülük Türleri.....	8
1.3.1. Dijital Gönüllülük	8
1.3.1.1. Çevrimiçi Gönüllülük.....	9
1.3.1.2. Mikro Gönüllülük.....	10
1.3.2. Kısa ve Uzun Dönemli Gönüllülük.....	11
1.3.3. Uluslararası Gönüllülük	12
1.4. Bireyleri Gönüllü Olmaya Yönelten Faktörler.....	13
1.5. Gönüllülüğün Birey ve Toplum Üzerindeki Etkileri.....	14
1.5.1. Gönüllülüğün Bireysel Etkileri	14
1.5.2. Gönüllülüğün Toplumsal Etkileri	16

BÖLÜM 2 : GÖNÜLLÜ KURULUŞLARA GENÇLERİN GÖNÜLLÜ KATILIMI	20
--	----

2.1. Gönüllü Kuruluşlar	20
2.1.1. Gönüllü Kuruluşların Tanımı.....	21
2.1.2. Gönüllü Kuruluşların Amacı ve Önemi	22
2.1.3. Gönüllü Kuruluşların İşlevleri	24

2.1.4. Gönüllü Kuruluşların Faaliyet Alanları	27
2.1.5. Gönüllü Kuruluşların Türkiye’ de Gelişimi.....	28
2.2. Gençlerin Gönüllü Katılımı.....	30
2.2.1. Genç Gönüllü Kavramı	32
2.2.2. Genç Gönüllülerin Özellikleri.....	33
2.2.3. Gençleri Gönüllü Katılıma Yönelten Faktörler.....	34
2.2.4. Gençlerin Gönüllü Kuruluşlara Katılım Düzeyleri	36
2.2.5. Gönüllü Olmanın Gençlere Sağladığı Kazanımlar	38
BÖLÜM 3. GÖNÜLLÜ KURULUŞLARDA AKTİF OLARAK GÖNÜLLÜ OLAN GENÇLERİN GÖNÜLLÜ OLMA DÜZEYLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	40
3.1. Araştırmanın Konusu	40
3.2. Araştırmanın Amacı	40
3.3. Araştırmanın Önemi	41
3.4. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları.....	41
3.5. Araştırmanın Modeli	42
3.6. Araştırmanın Evreni	42
3.7. Verilerin Toplanması ve Analizi	42
3.8. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları	43
3.8.1. Kişisel Özelliklere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	43
3.8.2. Katılımcıların Ailevi Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	44
3.8.3. Katılımcıların Gönüllü Olma Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	46
3.9. Araştırmanın Sonuçları.....	55

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	61
KAYNAKÇA	64
EKLER.....	72
ÖZGEÇMİŞ.....	76

KISALTMALAR

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

Akt. : Aktaran

AGH : Avrupa Gönüllü Hizmeti

ASPB : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

ÖSGD : Özel Sektör Gönüllüleri Derneği

TOG : Toplum Gönüllüleri Vakfı

TÜSEV : Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı

Vb. : Ve benzeri

Vd. : Ve diğerleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kişisel Özelliklere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	43
Tablo 2. Ailenin İkamet Ettiği Yere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	44
Tablo 3. Kardeş Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	44
Tablo 4. Ailenin Aylık Ortalama Gelirine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	45
Tablo 5. Yarı Zamanlı Olarak Çalışmaya İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	45
Tablo 6. Gönüllü Kuruluşta Gönüllü Olmaya Yönlendiren Faktörlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	46
Tablo 7. Gönüllülük Faaliyetlerinde Haftalık Yer Alma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	46
Tablo 8. Geçmişte Gönüllü Olunan Gönüllü Kuruluş Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	47
Tablo 9. Ailede Gönüllü Kuruluşa Aktif Olarak Gönüllü Katılma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	47
Tablo 10. Aile Üyelerinin Gönüllü Kuruluşa Katılmalarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	48
Tablo 11. Ailenin Gönüllü Olmayı Desteklemesine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	48
Tablo 12. Gönüllülüğe Teşvik Eden Medya Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	49
Tablo 13. Gönüllü Faaliyet Alanlarına Göre Gönüllü Katılıma İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	50
Tablo 14. Gönüllü Olarak Gönüllü Kuruluşta Yer Almaya İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	50
Tablo 15. Katılımcılara Göre Gençlerin Gönüllü Kuruluşlara İlgi Göstermesine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	51
Tablo 16. Katılımcılara Göre Gönüllü Kuruluşların Kendilerini Tanıtılabilmelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	52
Tablo 17. Katılımcılara Göre Gönüllü Katılımın Gençlerin Kariyerine Katkı Sağlamasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	52

Tablo 18. Ailenin İkamet Ettiği Yere Göre Ailenin Gönüllü Olmayı Destekleme Durumu Arasındaki İlişki.....	53
Tablo 19. Cinsiyete Göre Haftada Ortalama Gönüllülük Faaliyetlerinde Yer Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	53
Tablo 20. Ailenin Aylık Ortalama Gelirine Göre Ailenin Gönüllü Olmayı Destekleme Durumu Arasındaki İlişki.....	54
Tablo 21. Geçmişte Gönüllü Olunan Gönüllü Kuruluş Sayısına Göre Gönüllü Katılımının Kariyere Katkı Sağlama Durumu Arasındaki İlişki.....	55
Tablo 22. Yaşa Göre Haftada Ortalama Gönüllülük Faaliyetlerinde Yer Alma Durumu Arasındaki İlişki	56

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Gönüllü Kuruluşlarda Gençlerin Gönüllü Katılım Düzeyleri ve Beklentileri	
Tezin Yazarı: Burcu ABBAN	Danışman: Doç.Dr. Muammer SARIKAYA
Kabul Tarihi: 25.01. 2016	Sayfa Sayısı: VIII (ön kısım)+ 71 (tez)+ 5 (ekler)
Anabilimdalı: Sosyal Hizmet	Bilimdalı: Sosyal Hizmet
Gönüllülük, geçmişte olduğu gibi günümüzde de ihtiyaç duyulan konulardan biridir. Gerek bireysel gerekse toplumsal düzeyde sosyal ve ekonomik kalkınmayı destekleyen gönüllülük, toplumsal bütünlüğün ve refahın sağlanmasında etkili olmaktadır. Gönüllülük esas olarak yardımlaşma ve diğer kişilere faydalı olma isteğini içinde barındırmaktadır. Gönüllülük, gönüllü kuruluşların amaçlarını somut hale dönüştüren bir eylemdir. Sosyal refah sağlama amacına yönelik olarak faaliyet gösteren gönüllü kuruluşların, toplumsal yaşamdaki rolleri ve önemi her geçen gün artmaktadır. Gönüllü kuruluşların en önemli kaynaklarından biri gönüllü çalışan bireylerdir. Bu kuruluşlar açısından genç gönüllülerle çalışmak, kuruluşun paydaş ağının ve faaliyet alanının genişlemesini sağlamaktadır. Diğer yandan da gönüllü kuruluşlar gençlere gönüllülük yoluyla faaliyetlere katılma, yeni tecrübeler edinme ve kendini geliştirme imkânı sağlamaktadır. Gençlerin bu olumlu etkilerle tanışabilmeleri için gerekli olan en önemli sosyal çevrelerden biri ise üniversitelerdir. Yeni insanlarla tanışmak, yeni çevrelere girmek ve gönüllü çalışmaları tanımak genellikle üniversite ortamlarında gerçekleşmektedir. Bu bağlamda üniversiteler, gençlerin sosyal katılımı bizzat uygulayarak ve tecrübe ederek öğrenme fırsatı bulduğu eğitim kurumlarıdır. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı gönüllü kuruluşlarda aktif olarak gönüllü olan üniversite öğrencilerinin gönüllülük düzeylerini belirlemek ve gönüllülük hakkındaki düşünce, tutum, ve davranışlarını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında, Yalova ilinde bulunan gönüllü kuruluşlarda gönüllü olan üniversite öğrencileri arasında gerçekleştirilmiştir. 225 üniversite öğrencisine anket çalışması yapılmış, anketlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 17.0 istatistik programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler için tablolar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan gençlerin daha fazla gönüllü olduğu, aile desteğinin genç gönüllüler üzerinde önemli etkiye sahip olduğu, gönüllü kuruluşların yeteri kadar kendilerini tanıtamadıkları, gençlere ulaşmada sosyal medyayı daha aktif kullanmaları gerektiği ve gönüllü faaliyet alanlarının en fazla eğitim ve sosyal hizmetlerde yoğunlaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır.	
Anahtar kelimeler: Gönüllülük, Gönüllü Kuruluşlar, Genç Gönüllülüğü.	

Yalova University Institute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: Volunteering Levels of Young People in Voluntary Organizations and Their Expectations	
Thesis Author: Burcu ABBAN	Advisor: Doç. Dr. Muammer SARIKAYA
Date of Acceptance: 25.01.2016	Total Number of Pages: VIII (pre text)+ 71 (main body)+ 5 (appendices)
Department: Social Work	Field of Study: Social Work
Volunteering is one of the subjects we need today as we did in the past. Volunteering which supports social and economic development both an individual and social level is effective in providing social integrity and prosperity. Basically, volunteering includes the desire of help and being helpful to others. Volunteering is an action that makes goals of voluntary organizations concrete. Voluntary organizations' role in social life that operates in accordance with the goal of social welfare increases almost every day. The most important resource of voluntary organizations is volunteers. Working with these young people enables stakeholder network and field of activity of these organizations to extend. On the other hand, voluntary organizations provide youth to involve in activities and give them the opportunity to gain new experiences and self-improvement. One of the most important social environments for young people to be introduced to these positive effects is universities. Meeting new people, getting into new social circles and getting to know volunteering works usually take place in universities. Within this context, universities are education institutions that young people have the opportunity to practice and experience social inclusion by themselves. Accordingly, the aim of this study is to determine volunteering levels of university students which are active in voluntary organizations and to prove their attitude, opinion and behavior concerning volunteering. Within this context, this study was conducted among university students which participated in volunteering organizations in Yalova during 2014-2015 academic year. A questionnaire was made for 225 university students and SPSS 17.0 statistics program was used in solving the data from the questionnaire. Tables were formed from the data derived and they have been commented on. As a result of the study it is understood that students who study at the Faculty of Economics and Administrative Sciences are more likely to volunteer, support of the family has significant impact on young volunteering, voluntary organizations are not sufficiently conscious of themselves, using social media more actively in reaching out to young people is necessary and volunteer activity areas mainly focus on education and social services.	
Keywords: Volunteering, Voluntary Organizations, Young volunteering.	

GİRİŞ

İnsanlar yaşadıkları ortamlarda bireysel veya toplumsal birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bunlar çevreden sağlığa, afetten yoksulluğa kadar insan hayatını zorlaştıran birçok sorun olabilmektedir. Meydana gelen bu sorunlar da, duyarlı insanları bir şeyler yapma ihtiyacına yönlendirerek gönüllülüğü ortaya çıkarmaktadır.

Gönüllülük eskiden beri gelenek haline gelmiş, dünya üzerinde hemen hemen her toplumda mevcut olan bir olgudur. Büyük bir insan kaynağını ortaya çıkararak insanlar arasındaki dayanışma ve birlik duygusunu güçlendirmektedir. Yapılan gönüllü çalışmalar toplumun ahenk içinde olmasına çeşitli katkılar sağlamaktadır. Bu çalışmalar; hizmetlere daha kolay ve hızlı ulaşılmasını, hizmetlerin sürekli iyileştirilmesini, daha fazla gönüllü katılımı ve toplumların harekete geçmesini sağlayarak, insani gelişmeye katkı sağlayacak ilerlemelere destek olmaktadır. Böylece gönüllülük faaliyetleri, toplumların ve bireylerin refahına katkı sağlamaktadır.

Dayanışma, paylaşım, katılım gibi unsurları temel alan gönüllülük, sosyal hizmetlerin kişilere ulaştırılması ve çeşitli sivil katılımlar gibi farklı aktiviteleri içinde barındırmaktadır. En önemlisi de bireyin içinde bulunduğu insani ilişkilerin ayrılmaz bir parçasıdır.

Gönüllü faaliyetler sivil toplumun yapı taşlarından biridir. Bireyler, insanların karşısına çıkan her çeşit toplumsal problemin çözümü için, kendi iradeleriyle bir araya gelerek, sivil birlikler oluşturup çalışabilmektedir. Gönüllü faaliyetler dernek ve vakıf gibi formel yapılar içinde ya da informal oluşumlarla yürütülebilmektedir.

Toplumsal yapının sorunsuz bir şekilde işleyebilmesi için, muhtelif nedenlerle toplumun diğer kesimlerine oranla psiko-sosyal açıdan kötü durumda bulunan bireylerin ve grupların desteklenmesi, çevresel, sosyal ve kültürel problemlerin üstesinden gelinmesi, devletin yetişemediği alanlarda destek olarak engellerin aşılmasına yardımcı olmaktadır. Toplum açısından büyük önem taşıyan gerekliliklerin yerine getirilmesi gönüllü kuruluşların doğmasını sağlamaktadır. Giderek artan sosyal sorunlar ve bu sorunlara ilişkin sürdürülebilir çözüm beklentisi gönüllü kuruluşlara duyulan ihtiyacın her geçen gün daha da artmasına neden olmaktadır.

Herhangi bir maddi kazanç beklentisi olmadan salt toplumsal fayda sağlama amacıyla çalışmak isteyen bireyler gönüllü kuruluşlarda gönüllü olarak yer alabilmektedir. Özellikle genç kesimin fikirleriyle topluma yön vermesi, yeniliklere öncülük etmesi gönüllü kuruluşlar açısından büyük önem arz etmektedir. Bu anlamda genç gönüllüler gönüllü çalışmalarıyla sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde aktif rol oynamaktadır. Birey olarak toplumda üzerine düşen sorumlulukların farkına varıp bu doğrultuda çeşitli alanlarda faaliyetler düzenlemeyi hedefleyen genç gönüllüler, yer aldıkları gönüllü kuruluşlar aracılığıyla toplumsal bir rol üstlenmektedir. Özellikle seçilen faaliyet alanları gençlerin duyarlı oldukları sosyal sorunların da bir göstergesi niteliğindedir.

Gönüllü faaliyetlerde bulunarak hem kişisel hem de toplumsal açıdan birçok kazanım elde eden genç gönüllüler, çok çeşitli konularda bilgilerini ve deneyimlerini artırmaktadır. Gönüllü olan gençler başkalarına karşı hoşgörüyle yaklaşmak, farklılıklara saygı duymak, insanlara ve çevreye daha duyarlı bakmayı başarabilmek gibi birçok konuda bilgi ve tecrübe kazanmaktadır. Başka bireylerle biraraya gelerek sosyal ilişkilerini geliştirmekte ve kendilerine paylaşımı temel alan bir çevre edinmektedir. Gönüllülüğün en önemli katkısı da gençlerin kariyer anlamında önemli bir yol katetmesidir. Dolayısıyla gönüllülük gençlerin sosyal hayatlarına yaptığı katkı kadar mesleki hayatlarında da önemli fırsatlar sunmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında gençlerin gönüllü kuruluşlara katılımını ve onların gönüllülük düzeylerini ve beklentilerini belirlemek araştırılmaya değer bulunmuştur.

Çalışmanın Amacı

Genç gönüllülüğünü anlamak, gençlerin gönüllü kuruluşlara katılım düzeylerini belirlemek, gönüllü olmanın gençlere ne gibi katkılar sağladığını ortaya koymak ve gençlerin gönüllülük düzey ve beklentilerini gönüllü kuruluşlar bazında ele almak çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma genç gönüllülerin davranış, istek ve beklentilerinin anlaşılması, daha etkin bir yönlendirme ve bakış açısı kazandırma, gençlerin gönüllü olarak bireysel ve toplumsal açıdan yarattığı faydayı belirleme fırsatını doğuracaktır. Genç gönüllülerin yaptıkları gönüllü çalışmanın niteliğinin, hizmet verdikleri kişiler ve içinde

bulundukları kuruluşlarla ilgili görüşlerinin ve sosyal sorunların çözümünde nasıl konumlanmasını istediklerinin değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Buna ek olarak, literatürde genç gönüllüler üzerine yapılan araştırmaların azlığı nedeniyle ve bu alanda bundan sonra yapılacak olan çalışmalara yol göstermesi açısından bu çalışma önem taşımaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde; gönüllülük kavramı ele alınarak, gönüllülüğün tanımı, tarihsel gelişimi, türleri, bireyleri gönüllü olmaya yönelten faktörler ve gönüllülüğün birey ve toplum üzerindeki etkilerine değinilerek kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde; gönüllü kuruluşlar ve genç gönüllü katılımı ele alınmıştır. İlk olarak gönüllü kuruluş tanımı, amacı ve önemi, işlevi, faaliyet alanları ve Türkiye’de gönüllü kuruluşların gelişimi sırasıyla açıklanmıştır. Ardından gençlerin gönüllü katılımı başlığı altında; genç gönüllü kavramı, özellikleri, gençleri gönüllü katılıma hangi faktörlerin yönlendirdiği ve gönüllü kuruluşlara katılım oranları belirtilerek, gönüllü olmanın gençlere sağladığı kazanımlar incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise; Yalova ilinde bulunan gönüllü kuruluşlarda yer alan üniversite öğrencileri arasında uygulanan araştırma, 2014-2015 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verilerini elde etmek için anket yöntemi kullanılmıştır. Aktif olarak gönüllü olan gençler üzerinde uygulanan anketten elde edilen verilerin analizinde SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular yorumlanarak gönüllü kuruluşlarda gençlerin gönüllülük düzeyleri ve beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 1: GÖNÜLLÜLÜĞÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Gönüllülüğün Tanımı

Gönüllülük ile ilgili literatürde pek çok tanımlama görülmektedir. Fakat bu konuda dünya genelinde yapılan ayrıntılı ve karşılaştırmalı çalışmalar oldukça azdır. Gönüllülüğün ne olduğu, nasıl olduğu ve ölçülebileceği konusunda kabul görmüş bir fikir birliği görülmemektedir (Türkmen vd., 2013: 8).

Gönüllülük kavramının kökeninde yer alan “gönül” kelimesi, yüreğin manevi (soyut) yönü ya da yürekte bulunduğu varsayılan duygu kaynağı olarak tanımlanmaktadır (Meydan Larousse, 1972: 551-552). Gönüllülük ise; bireyin maddi bir çıkar beklemeksizin yakın veya uzak çevresine yarar sağlamak için kendi iradesiyle doğru olduğunu düşündüğü faaliyetlerde bulunması olarak tanımlanabilir (Özmutaf, 2012: 3).

Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (2011: 7-9) gönüllülüğü, insanlar için yaşadıkları topluluğun ve toplumun yaşamında söz almanın bir yolu olarak tanımlamakta ve bunu yaparak bireylerin aidiyet ve içerilme hissi yaşadıkları ve böylece insanların kendi yaşamlarına yön verebildiklerini vurgulamaktadır.

Gönüllülüğün teorik tanımlanmasında ekonomistler; gönüllü çalışmayı, ücretsiz üretilen iş olarak düşünürler, bunun nedeni deneysel ve görsel göstergeleri ölçmek diğerlerine göre daha basittir. Bu tanım, gönüllülüğün farklı anlamları hakkında bilgi vermeyip, üretilen işin nedenini açıklamaz. Burada gönüllülüğün ücretsiz ve karşılıksız olduğuna dikkat çekilmektedir (Çevik, 2012: 2-5).

Gönüllü ise, herhangi bir çıkarı olmadığı halde kendi isteği doğrultusunda bir işi gören bireydir. İngilizce’deki “volunteer” kelimesi, gönüllü kuruluşlar bağlamında Türkçe karşılık olarak, “gönüllü, gönüllü katılmak, gönüllü olmak, gönüllülerden oluşan, bir işi gönüllü olarak üstlenen kimse” gibi anlamlara gelebilmektedir (Özmutaf, 2007: 152).

Gönüllülük, bireylerin içinde yaşadıkları topluma dahil olma ve diğerleri için önemli olduklarını hissetme gereksinimleriyle ilgilidir. Böylece insan ilişkilerinin temel bir dışavurumu olarak algılanabilmektedir (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2011: 20).

Bu bağlamda gönüllü davranış;

- Kişinin kendi hür iradesi ile,
- Hem gönüllüye hem de hizmet sağladığı kişiye karşılıklı fayda sağlayan,
- Herhangi bir maddi kazanç beklentisi içine girmeden yapılan faaliyetlerin tümü olarak açıklanabilmektedir.

İlsley (1990: 5)'e göre gönüllülük, yaygın ve örgün olarak ikiye ayrılmaktadır. Bir gönüllü kuruluş tarafından belirlenen sosyal ihtiyaca ya da ihtiyaçlara yönelik koordine edilen bir biçimde gerçekleştirilen ve psikolojik ya da diğer faydalarla ödüllendirilen bir hizmet olarak tanımlanan gönüllülüğe yaygın gönüllülük, kendiliğinden gerçekleşen (kişisel olarak algılanan), sosyal ihtiyaç karşılığında bir hizmet ifadesi olan ve özgür bir biçimde, herhangi bir kuruluşa bağlı olmaksızın ve çoğunlukla ödül beklentisi olmadan gerçekleştirilen gönüllülüğe de örgün gönüllülük denilmektedir.

Gönüllüler; bireyin içinde yaşadığı toplumun bir parçası olduğunun bilincinde olan ve yarınlara daha iyi olması için ben de bir şeyler yaparak katkı sağlayabilirim düşüncesiyle; maddi imkanlarını, zaman, emek ve bilgilerini, bireysel veya toplumsal bir gaye uğruna ortaya koyan kimselerdir (Özgen, 2006: 54-55). Gönüllüler kâr amacı gütmeyen faaliyetlerini sürdüren gönüllü kuruluşlarının en önemli unsuru olarak görülmekte ve çalıştıkları kuruluşun paydaş ağını ve faaliyet alanını genişletmeye yardımcı olmaktadır.

Gönüllüler, hoşgörü, deneyim, yardımlaşma, olumlu insani ilişkiler, eğitilmiş olma gibi özelliklere sahip olmanın yanında bu özellikte olmasalar da içinde yaşadıkları toplumda bir şeyler yapma isteğinde olan kişilerden de oluşabilmektedir (Güder ve ÖSGD, 2006: 5). Bu bağlamda gönüllülük, toplumlarda bir uygarlık göstergesi olarak; maddi ve manevi gücün, toplumsal birlik ve beraberliğin bir göstergesi olarak görülmektedir.

Aynı zamanda gönüllüler formel ve informal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İnsanlar para, zaman ve emek katkısı yaparak gönüllülükte bulunurlar. Informel gönüllülük hayatın her alanında doğal olarak yani planlanmadan ortaya çıkmaktadır. Mesela komşuluk yardımı gibi gündelik hayatımızda yaşadığımız aniden süregelen olaylar bunlardan bazılarıdır. Bireylerin kendi inisiyatifleri doğrultusunda gerçekleşir. Formel

gönüllülük ise kamu ve özel sektörlerin yaptığı organizasyon ve faaliyetlerde görülmektedir (www.volunteeringaustralia.org/re-source/).

Gönüllülük her şeyden önce teşvik edilmesi hatta görerek öğrenilmesi gereken bir faaliyettir. Bu kapsamda toplumsal yaşam kalitesinin artırılması amacıyla gönüllülük, formel ya da informal yapılar içinde devlet, özel sektör, gönüllü kuruluşlar ve aileler tarafından desteklenmelidir. Özellikle okullarda ve diğer toplumsal etkinliklerde gönüllü katılıma yönelik uygun programların geliştirilmesi gönüllülüğün nicelik ve nitelik olarak artmasına yol açacaktır (Palabıyık, 2011: 4-7).

1.2. Gönüllülüğün Tarihsel Gelişimi

Gönüllülük, 1600 yılında Fransız “voluntaire” kelimesinden türemiştir. “Askerlik hizmeti için kendini sunan” anlamına gelmektedir. 1755 yılında isim olarak kayıtlara geçmiştir. Sıfat olarak, gönüllü “Latin voluntarius” dan gelen “kişinin özgür iradesi” olarak kullanılmıştır. Çoğul bir isim olarak gönüllü “askeri olmayan” anlamda ilk defa 1630 yılında kayıtlara geçmiştir (Güngör, 2014: 23).

19. yüzyılda gönüllülük kavramı ve hizmetlerinin Amerika’da olgunlaştığı görülmektedir. İnsanlar dezavantajlılardan haberdar olup, muhtaç durumda olan kişilere yardıma başlamıştır. Bu tür gönüllü çalışmalar ilk defa 1851 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde “Genç Hristiyan Erkekler Birliği” tarafından başlatıldı. Amerikan iç savaşı sırasında, Clara Barton ve gönüllü ekip “Battlefield Angel” adlı bir grup kurarak askerlere yardım etmeye başlamışlardır. Barton 1881 yılında Amerikan Kızıl Haç’ı kurmuş ve 1889 yılında Johnstown’daki sel mağdurlarına yönelik afet yardım operasyonları için gönüllü seferberlik başlatmıştır (Hoşgelmez, 2012: 37).

Birleşmiş Milletler Genel Meclisi 1985 yılında, gönüllü çalışmaları ve yararlarını dünya çapında duyurmak ve gönüllü programlarına katılımı daha çok arttırmak maksadıyla her yıl 5 Aralık tarihini “Dünya Gönüllüler Günü” olarak kutlanmasına karar vermiştir. Dünya Gönüllüler Günü’nün kutlanması için yapılan hazırlık çalışmalarını yürütme görevi, merkezi Bonn’da bulunan Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (United Nations Volunteers)’ne verilmiştir (TÜSEV, 2011: 52).

Dünyada toplumsal fayda sağlama amacıyla ortaya çıkan gönüllülüğü hayatımızın birçok alanında görmekteyiz; yoksulluğu azaltmak, sağlık ve eğitim hizmetlerini

geliştirmek, güvenli su kaynağı ve sağlıklı koşullar temin etmek, çevre sorunlarından ve iklim değışikliklerinden kaynaklanan problemlerle başa çıkmak, afet riskini azaltmak, sosyal dışlanmayla ve şiddete meydan veren sorunlarla mücadele etmek bunlardan sadece birkaçıdır (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2011: 6-8).

Türkiye’de yapılan gönüllü katkıların tarihi seyri incelenecek olursa; gerek dini unsurların gerekse gelenek ve göreneklerden gelen paylaşım, yardımlaşma gibi kavramların da etkili olduğu gönüllü faaliyetlerin, yeterince kurumsal bir zemine oturmadığı, yapılan gönüllü çalışmaların bilhassa devlet tarafından yeterince dikkate alınmadığı ve istenilen düzeye gelmesi önünde birtakım sorunların olduğu anlaşılmaktadır. Bu gibi sebeplerden dolayı sosyal hizmet yönetiminde gönüllülük işlevinin yeterli düzeyde gelişmemesinin nedenlerinin araştırılmaya gerek bir konu olduğu ortaya koyulmaktadır (Güngör, 2014: 23).

Türkiye’deki gönüllülük düzeyi hala istenilen seviyeye ulaşamamıştır. “Dünya Bağış Endeksi 2014”, Türkiye’nin de içinde bulunduğu 135 ülkenin bağış konusunu ele alarak kurumlara yapılan bağış, gönüllülük süresi ve yabancılara yardımda bulunma oranları hakkında rapor hazırlamıştır. Türkiye bu rapora göre; genel sıralamada 128. sırada, yabancılara yardımda 106, bağış yapmada 112 ve gönüllülük süresi kriterinde ise 132. sırada yer almaktadır (<http://www.projepanosu.com/haber/haberler/dunya-bagiscilik-endeksi-2014-aciklandi!/275.html>).

Türkiye’deki formel ve informal gönüllülük faaliyetlerini kapsayıcı, sağlıklı ve geniş bir istatistik olmayıp, hangi konuların kişilerin ilgisini daha fazla çektiğini belirlemek zordur. Ama gönüllü kuruluşlarının alanlarına göre dağılımı bu konu hakkında bazı fikirler vermektedir. Spor örgütleri, sosyal hizmet sağlayan yardım kuruluşları ve dini gruplar alanda güçlü bir konuma sahip olup, destek grupları ve hak temelli organizasyonlar gönüllü kuruluşlar açısından epey düşük bir yüzdelik dilimini meydana getirmekte ve bu alanlarda daha az gönüllü olunmaktadır (<http://www.dernekler.gov.tr/en/default.aspx>).

1.3. Gönüllülük Türleri

Gerek literatürde gerekse uygulamada birçok gönüllülük türü bulunmaktadır. Ancak özellikle üç gönüllülük türünün öne çıktığı görülmektedir. Bunlar; dijital gönüllülük, kısa ve uzun dönemli gönüllülük ve uluslararası gönüllülüktür.

1.3.1. Dijital Gönüllülük

21. yüzyılda iletişim ve teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler bilgiye ulaşmaya ve onu etkin bir biçimde kullanmaya olanak sağlamaktadır. İnternet ve bunun gibi her türlü dijital ortam milyonlarca insanı, binlerce sosyal grubu birbirine bağlayan bir ağ oluşturmaktadır (Tektaş, 2014: 2). Bu ağ üzerinden insanlar gönüllülük faaliyetlerine hızlı ve daha aktif bir şekilde katılabilmektedir.

Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'na göre 2013 yılında Türkiye'de bilgisayar kullanım oranı %49,9, internet kullanım oranı ise %48,9'du. 2014' te internet kullanımı %53,8'e yükseldi. Bilgisayar ve internet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki kişilerde sırasıyla %53,5 ve %53,8'e yükselmiştir. Bu oranlar erkeklerde %62,7 ve %63,5 iken, kadınlarda %44,3 ve %44,1'dir. Bilgisayar ve internet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24' tür (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16198>). Böylece özellikle gençlerde internet kullanım oranında artış olduğu ve dijitalleşmenin hızlandığı görülmektedir.

Sosyal medya ortamı, kişilerle ve büyük kitlelerle hızlı ve etkin bir şekilde karşılaşma imkanı sağlayan yaygın ve ortak bir platformdur. Bu özelliği, başta savunuculuk çalışmaları olmak üzere birçok gönüllü faaliyetin ana unsuru olmasını sağlamaktadır. Bilgisayarlar, cep telefonları ve diğer iletişim araçlarının da yardımıyla, bireyler toplumsal sorun olarak gördükleri konularda klasik anlamda herhangi bir örgüt kurmaya ihtiyaç hissetmeden hızla sanal ortamda örgütlenmekte ve savundukları davalarına destek bulmaktadır (Özçağdaş, 20013: 90-93).

Bu sosyal ağlarla birlikte de dijital gönüllülük kavramı ortaya çıkmaktadır. Dijital gönüllülüğü; çevrimiçi gönüllülük ve mikro gönüllülük olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

1.3.1.1. Çevrimiçi Gönüllülük

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızlanmasıyla birlikte aynı oranda teknolojinin de günlük hayata girdiği düşünüldüğünde cep telefonları, bilgisayarlar ve internetin sosyal yaşama girmesi kaçınılmaz olmaktadır. Bilinmektedir ki günümüzde bilgiye ulaşmanın en hızlı ve kolay yolu internettir. Prensky (2004)'ye göre çevrimiçi ortamlar, internet, her türlü yeni teknoloji, anlık mesajlaşma ortamları, cep telefonları, tartışma forumları, bilgisayar oyunları ve sosyal ağlar gibi birçok gelişen teknoloji yeni kuşak gençlerin hayatlarının odak noktasında yer almaktadır. Böylece çevrim-içi etkinlikleri gençlerin hızlı bir biçimde günlük hayatlarının bir parçası haline gelmektedir.

Her geçen gün kullanımının arttığı interneti her yaştan kişi çok yaygın bir şekilde kullanmaktadır. Teknolojinin büyük faaliyetlerinden olan sanal ağ ve sanal ağdan faydalananlar oldukça fazladır. Buss ve Strauss (2009: 7) online topluluk türü olarak sosyal ağların giderek önemli hale geldiğine dikkat çekmektedir. Sosyal ağların, kullanıcılar arasındaki ilişkilerin geliştirildiği web siteleri olduğunu söyleyerek, sosyal ağları online toplulukların en saf biçimi ve 21. yüzyılın en fazla ilgi çeken teknolojik fenomenlerinden birisi olarak tanımlamaktadır.

İnsanlar sanal ortamlarda bir araya gelerek sanal topluluklar oluşturmaktadır. Kim ve meslektaşlarına göre (2008: 26) sanal topluluk denilince birbiri arasında online etkileşim kuran insan gruplarından bahsedilir. Sosyal dijital ağların kişiler arasındaki etkileşimleri kolaylaştırdığına dair online topluluklarla ilgili yapılan çalışmalar artmaktadır. Katılım sağlandığında, içten ve gerçek düşüncelerle yapılan bir iletişim vardır. Sanal toplulukların amacı bilgiyi bir araya getirmek olmayıp, insanların kolay bir şekilde bir araya gelmesidir. Bu noktada insanların internet ortamı aracılığı ile gönüllü olmasıyla çevrimiçi gönüllülük kavramı ortaya çıkmaktadır.

Çevrimiçi gönüllülükte amaç sosyal olarak fikir üretmek ve bilgi toplamaktır. Yerel toplulukları yönetmek için yeni çözümler üretmeye yönelik çevrimiçi fikirleri toplamak amacıyla da kullanılabilir. Çevrimiçi gönüllüler; proje geliştirme ve yönetimi, tasarım, koordinasyon, bilişim teknolojilerinin geliştirilmesi, araştırma, yazı yazma, düzeltme ve çeviri yapma, eğitim ve rehberlik, danışma gibi faaliyetlerde yer alabilmektedir (<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/ourwork/partners/un-volunteers/how-to-volunteer/online-volunteers/>).

Bu bağlamda çevrimiçi gönüllülüğün; herhangi bir zamana veya mekana bağlı olmadan, internet aracılığıyla gönüllü olarak iş yapma eylemi olduğu anlaşılmaktadır. İnsanların herhangi bir maddi beklentileri olmaksızın toplum yararına hizmet verdikleri gönüllülük türüdür. Burada esnek ve özgür bir gönüllü katılımından söz edilmektedir. Bu yöntemle modern teknolojinin araçları devreye sokularak katılım gerçekleştirilmektedir. E-katılım ile internet üzerinden bir kampanyaya katılmak, görüş bildirmek veya oylama yapmak çok daha hızlı ve kolay olmaktadır. Bu sayede gönüllü katılımında önemli bir artış sağlanmaktadır.

1.3.1.2. Mikro Gönüllülük

Mobil ve internet bazlı bilgi ve iletişim teknolojilerinin ortaya çıkışı gönüllülük faaliyetlerinde gelişme yaşanmasına neden olmaktadır. Mikro gönüllülük, mobil bağlantılı gönüllülüğün başarılı ve en yenilikçi örneklerinden birisini oluşturmaktadır. Kısa mesaj servisi (SMS) ile mesaj metni istenilen kişilere gönderilmektedir.

Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu (2011: 7-9)'na göre, gelişmekte olan dünya ülkelerindeki cep telefonu kullanımı %60 gibi değerlere ulaştığı, gelişmiş ülkelerde ise aktif olarak kullanılan cep telefonu sayısının nüfusun toplamından daha fazla olduğu belirtilmiştir. 2015 yılı Nisan ayı TÜİK verilerine göre ise, hanelerin %96,8'inde cep telefonu veya akıllı telefon bulunmaktadır (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660>).

Kitlesel düzeyde mesaj iletişimi, uzun süreli bir sorumluluk gerektirmeyip belirli bir süre için geçerli olduğundan, bu gönüllülük türüne “mikro gönüllülük” denilmektedir. Böylece bireylerin kim, ne, ne zaman, nerede gibi sorularının da iletişim teknolojinin hızla artmasıyla önemini yitirmiş olduğu görülmektedir. Amerikan gıda işletmesi Kraft Foods'un Sparked şirketiyle işbirliği içinde, yapmış olduğu pilot bir mikro gönüllülük programı bunu doğrular niteliktedir. Bu programda zamana ve yere bakmaksızın kişilerin gönüllü olabilmesini sağlayan çevrimiçi bir ortam yaratıldı. Programa 38 ülkeden 50'den fazla çalışan katıldı; sağlık, beslenme ve çocuklarla ilgili konularda çalışan 48 gönüllü kuruluşa yardım edildi. Kullanılan beceriler pazarlama, satış ve sosyal medya üzerine olmuştur. Gönüllü olanların %67'si bu işi programlarına dâhil etmenin oldukça basit olduğunu anlamış; %92'si mikro-gönüllülüğün tüm çalışanlara

sunulması gereken bir fırsat olduğunu belirtmiştir (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2011: 29).

Mikro gönüllülük ile toplumsal sorunlara etkin çözüm olanağı bulunurken hızlı ve kolay olması gönüllülüğün tüm bireylerce sağlanabileceği gerçeğini göz önüne sermektedir.

1.3.2. Kısa ve Uzun Dönemli Gönüllülük

Gönüllülerin aktiviteye ayırdığı zaman, yaptığı faaliyete göre kısa ve uzun dönemli olarak değişebilir. Gül (2009: 166) kısa dönemli gönüllüğü; bir sorunun çözülmesi ya da bir projenin gerçekleşmesi için kısa dönemli destek verme eylemi olarak tanımlar. Bireylerin gönüllülüğü yaşamlarında bir yan amaç olarak gördüğünü ve herkesin doğası gereği gönüllü faaliyette bulunabileceğini söylemektedir.

Yurttagüler (2006: 54-55) kısa dönemli gönüllülerin başlıca özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- İyi yapılmış bir iş tanımı ve kısa zamanlı bir görevi tercih ederler,
- Gönüllülüklerinin başında onlardan ne tür bir iş ve ne kadar süre istendiğini net olarak ortaya koymak gerekir,
- Genellikle belirli bir konuda uzman olan kişiler kısa dönemli gönüllü olurlar,
- Ne kadar zaman ayıracıklarını belirleyebildikleri işlerde çalışmayı tercih ederler,
- Uzun dönemli gönüllülere göre daha kolay bulunurlar,
- Kısa dönemli gönüllüyü motive etmenin yolu, kurumdaki pozisyonundan öte, yaptığı işi onurlandırmaktan ve iş tamamlandıktan sonra gitmesine izin vermekten geçer.

Uzun dönemli gönüllülük ise; bir sorunun çözülmesi ya da bir projenin gerçekleşmesi için uzun soluklu ve düzenli olarak destek vermeyi ifade etmektedir (Gül, 2009: 166).

Yurttagüler (2006: 54-55) uzun dönemli gönüllülerin başlıca özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Kendi işlerini kendileri yaratırlar,

- Zamanlarını ve enerjilerini yapılması gereken iş her ne ise onun bitirilmesi için ayarlarlar ve iş seçmeden çalışırlar,
- Uzun dönemli gönüllüler için motivasyon, hem kurumla ilişkisinin güçlü olması, kurum tarafından tanınması ve kabullenilmesi, hem de başarıyla ilişkilidir.

Yapılan tanımlara bakıldığında kısa dönemli gönüllülükte iş tanımlandıktan ve iş süresi bittikten sonra gönüllülük faaliyeti sona ermektedir. Bu alanda hizmet kısa süreli olduğu için daha fazla gönüllü bulunabilmektedir. Uzun dönemli gönüllülükte ise, gönüllülerin enerji ve zamanının etkin bir şekilde yönetilmesine ve uzun dönemli motive edilmesine ihtiyaç vardır. Uzun dönemli gönüllüler için hizmetin süresi değil, sürekliliği esastır.

1.3.3. Uluslararası Gönüllülük

Uluslararası gönüllülük, bireyin kendi ülke sınırları dışında yaptığı gönüllü çalışmaları ifade etmektedir. Ülkelerin tarihleri, politik özellikleri, coğrafi konumları, din ve kültürel miraslarıyla yakından ilişkilidir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası ilk olarak Avrupa ülkeleri arasında daha sonra tüm dünyada yaygınlaşmış, gençler, resmi kurumlar ve gönüllü kuruluşlar tarafından ilgiyle karşılanmıştır (Çakı, 2011: 3). Bu gönüllülük türü yaygın eğitim ve kültürlerarası öğrenme için önemli bir araçtır. Bu sayede kültürel farklılıklara saygı, hoşgörü ve karşılıklı derin bir kavrayış geliştirmeyi ifade eden kültürlerarası öğrenme açısından bu deneyimlerin olumlu etkileri görülmektedir. Uluslararası gönüllü hizmetler, çoğunlukla belirli bir takvime dayalı, zaman kısıtı olan, sözleşme bazlı bir çalışmadır (Stiehr vd., 2010: 9).

Türkiye’de de Avrupa Komisyonu’nun Avrupa Gönüllü Hizmet Programı (AGH) uluslararası gönüllülüğe destek vermektedir. Gençlerin eğitim ve öğretimlerine katkı sağlaması amacıyla geliştirilen, onlara tecrübe kazandıran, özel eğitsel bir programdır. Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen ve 1980’li yıllardan bu yana uygulanan program sayesinde ciddi bir tecrübe birikimi sağlanmıştır. Türkiye, 6 yıldan fazla bir süredir AGH Programı kapsamında etkin bir şekilde rol almaktadır. Uluslararası gönüllülük faaliyetleriyle ilgili dikkat çeken bir husus bu faaliyetlere katılanların ağırlıklı olarak kadınlardan oluşmasıdır. Nitekim AGH proje katılımcılarının ortalama %70’i kadınlar, %30’u ise erkeklerden oluştuğu belirtilmektedir. Uluslararası

gönüllülüğün gönüllü bireye olduğu kadar yerel topluma da faydaları olduğu kabul edilmektedir. Bu faydalar arasında, farklı ve orjinal fikirlerin transferi, kültürlerarası öğrenme, uluslararası tanınırlılık ve işbirliği gibi hususlar vurgulanabilmektedir. Kültürel farkındalıkların geliştirilmesine yardımcı olarak yaşanan topluma katkıda bulunma fırsatı sağlamaktadır. Yerel ve ulusal topluluğa en önemli katkısı da ekonomik alanda olmaktadır (Çakı, 2011: 10).

1.4. Bireyleri Gönüllü Olmaya Yönelten Faktörler

Bireyleri gönüllü olmaya yönelten faktörler kişiden kişiye, toplumdan topluma değişebilmekte ve temel olarak beş grupta toplanabilmektedir. Bunlar (Yaman, 2005: 44):

- **Bireysel faktörler:** Kişinin çevresi açısından saygınlık ihtiyacı, ait olma ve kendine güven duygusu hissetmek istemesi, tanınma ve takdir edilme duygusu, yardımseverlik, organizasyon yeteneği, model alınma duygusu, ekip çalışmasına katılarak sinerji elde etme, statü sağlama, bireysel haz ve manevi gelişim ihtiyacı, yalnızlık duygusundan kurtulma, kişinin kendini disipline etme becerisi ve can sıkıntısından kurtulma isteği bireysel faktörler arasında yer almaktadır.
- **Sosyo-kültürel faktörler:** Yeni arkadaş grupları edinme, yeteneklerini, bilgi ve deneyimlerini çevresiyle paylaşma isteği, iletişimi geliştirme, üzerine düşen sorumluluğu yerine getirme, toplumun çeşitli seviyelerindeki (siyasetçi, iş adamı, uzman, bilim adamı, yerel yönetici gibi) insanlarla tanışma, toplumsal görevini yerine getirme, bir topluluğun haklılığını savunma sosyo-kültürel faktörler içinde sayılmaktadır.
- **Ekonomik faktörler:** Ulusal ve uluslararası çeşitli fon kaynaklarından finansman sağlama, bireyin parasını yararlı işlerde kullanma isteği ekonomik faktörlerden birkaçıdır.
- **Yasal ve siyasal faktörler:** Yasal olarak belirli bir kuruluşa bağlı olma (meslek odaları vs), siyaset bağlamında oy potansiyelini artırma ve yandaş çekme yasal ve siyasal faktörleri kapsamaktadır.

- **Diğer faktörler:** Arkadaş ya da yakınıyla aynı ortamı paylaşma düşüncesi, iyi hissetmenin fiziksel sağlığa katkıları (bağıışıklık sistemi vb.), öldükten sonra unutulmama, aile geleneği veya inançsal etkenler diğer faktörler içine girmektedir.

Gönüllülüğü etkileyen faktörler her ne kadar bu başlıklar altında toplansa da, bireyleri gönüllü olmaya yönlendiren birçok faktör vardır. Bunlar sınırlanamayacağı gibi etki düzeylerinin de farklılık gösterebileceğini söylemek mümkündür.

1.5. Gönüllülüğün Birey ve Toplum Üzerindeki Etkileri

Gönüllülük, faaliyet alanı bakımından toplumda büyük bir kitleyi etkilemektedir. Gönüllülük faaliyetleri hem bireylerin kendisine hem de topluma sağladıkları kazanımlarla iki taraflı etkiye sahiptir. Gönüllülük, farklı kültürler, dinler, diller ve yaşam tarzları arasında sosyal işbirliği yaratarak, olumlu sosyal gelişmelere de katkıda bulunmakta ve sosyal dayanışmayı sağlamaktadır. Bu nedenle gönüllülüğün birey ve toplum üzerindeki etkilerinin ayrı ayrı incelenmesi konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

1.5.1. Gönüllülüğün Bireysel Etkileri

Gönüllülük, bireyin topluma dâhil olmasının bir şeklidir. Ortak bir hoşgörü ve karşılıklı sorumluluk duygusuna dayanan katılım, güven, dayanışma ve karşılıklı yarar sağlama; yönetişimin ve iyi yurttaşlığın temelini oluşturan ve birbirini destekleyen değerlerdir. Gönüllülük geçmişte kalmış bir faaliyet değil tam tersine gelişerek, sosyalleşme ve içsel doyuma ulaşmadaki en kritik faaliyetlerden biridir. Bugün, başkalarını düşünmek ve hareket etmek, belki de her zamankinden daha çok bir hayır faaliyeti değil, ihtiyaç olmaktadır (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2011: 5-8).

Gönüllüler, belirli bir projeye özgür iradeleri, gayretleri, düşünceleri, faaliyetleriyle katkıda bulunurlar. İnsan sermayesi gönüllülük olgusu açısından önemli bir yer tutmaktadır ve gönüllüler aşağıda belirtilen çok önemli işlevleri yerine getirmektedir (Tırnakçı, 2000: 19):

- Maddi (parasal) kaynak ihtiyacı,
- Düşünce ve emek gücü,
- Kamuoyu oluşturmaya yardımcı olmak,
- Üst düzey kesimlerle ilişkiler kurmak,
- Sözcülük yapmak,
- Gündem belirleyici ve örgütleyici unsur olmak gibi faaliyetleri yerine getiren gönüllüler özgüven ve sorumluluk duygusu ile ister istemez bireysel açıdan pozitif bir kazanım sağlamış olmaktadır.

Gönüllü olma durumu ihtiyacı olan kesime ekonomik ve beceri gelişimine katkı sağladığı gibi gönüllüler başkalarına, bilhassa daha korunmasız olanlara yardım etme şeklindeki temel bir arzuyla motive olmakta dolayısıyla, gönüllük sadece beceri gelişimine ve ekonomiye katkıda bulunmakla kalmayıp, ayrıca dayanışma ve sosyal uyumu da güçlendirmektedir (Avrupa Yaşama ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı, 2007: 18). Gönüllülük belirli bir konuda yeni bir farkındalık ya da anlayış geliştirdikten sonra bireylerin kendi perspektiflerini ve günlük davranışlarını değiştirmesi sayesinde kişisel değişime katkıda bulunarak sosyal değişimi de desteklemektedir. Böylece gönüllülüğün hem bireysel hem de toplumsal etkisi ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak gönüllülüğün bireysel etkileri sıralandığında (Güder ve ÖSGD, 2006);

- Haz ve Manevî Zenginleşme: Gönüllü olarak hizmet veren kişi, karşılık beklemeden topluma faydalı olmanın mutluluğunu yaşar, yaşam deneyimi edinir.
- Özgüven Gelişimi: Başta genç kesim, öğrenciler ve daha önce toplumsal işbirliği deneyimi olmayan bireyler için gönüllü olarak profesyonel ekiple birlikte faaliyetlerde yer almak, bireyin başka toplumsal projelerde veya arkadaş çevresinde kendine güveninin artmasına zemin oluşturmaktadır.
- Ekip Çalışması Becerilerinde Artış: Belirli bir hedef doğrultusunda hizmet veren gönüllüler; uyum, işbölümü ve işbirliği gerektiren bir düzende çalışmayı

öğrenerek ve bu sayede kendilerini geliştirerek farklı beceriler kazanabilmektedir.

- Toplumsal Konum: Topluma fayda sağlamak için gönüllü çalışan bireylerin toplum içindeki saygınlıkları artabilir ve toplum tarafından takdir edilebilir.
- Yeni Çevre ve Arkadaşlıklar: Bireyin çevresi geniş olsun ya da olmasın, katıldığı gönüllü çalışmalar sayesinde çevresini genişletmekte ve yeni arkadaşlıklar kurabilmektedir.
- Yeni İlgi Alanları: Kuruluşların çalışma alanı ya da gönüllünün içinde bulunduğu faaliyetler, daha önce hiç tanımadığı bir sahaya adım atmasını sağlayabilmekte hatta hayatında yeni ufuklar açabilmektedir.

Bu bağlamda gönüllülük bireyleri farklı açılardan geliştirmekte özgüven, sorumluluk, karşılaşılan sorunlara etkin çözüm üretebilme gibi pek çok kazanım sağlamaktadır. Bunun yanı sıra gönüllülerin mesleki gelişimlerine de katkı sağlayarak yeni kariyer fırsatları sunmaktadır.

1.5.2. Gönüllülüğün Toplumsal Etkileri

Sosyal politikanın ve devletin görevlerinin yetersiz kaldığı, gönüllülüğün kurumsal bir yapısının bulunmadığı ve yasal eksikliklerle karşı karşıya kaldığı ülkelerde, insanları gönüllülüğe teşvik etmek için devlete büyük ölçüde görev düşmektedir. Bu bağlamda devlet gönüllülüğü teşvik edecek yeni politikalar ve toplumun sosyal ve kültürel dokusuna uygun gönüllü faaliyetleri hayata geçirme çabası içinde olmalıdır. Kamu ve özel sektör kuruluşlarının tecrübe ve fikirlerinden yararlanılabilmesi için uygun zemin oluşturulmalıdır.

Gönüllülük ve yurttaş katılımı kalkınmanın ayrılmaz bir parçasıdır. Binyıl Kalkınma Hedefleri çağının sonuna gelinirken ve 2015 sonrası küresel bir kalkınma gündemi taslağı hazırlanırken, tüm toplumlar insanı merkeze alan bir kalkınmaya ve güçlendirilmiş yurttaşların olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel dönüşümü gerçekleştirmede sahip oldukları role vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda, gönüllülük tüm yurttaşlar için değişimin temelini oluşturma ve böyle bir dönüşüme anlamlı bir şekilde katkı sağlamanın yolunu ortaya koymaktadır (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2013: 7).

Türkiye'de gönüllülüğün çok uzun ve kapsamlı bir tarihi vardır, ancak bu faaliyetlerin değeri ve katkıları şimdiye kadar yeterince anlaşılmamış ve bunlardan faydalanılmamıştır. 2011 yılından bu yana Birleşmiş Milletler Gönüllüleri programı, gönüllülerin topluma yönelik yaptığı katkıların gerçek anlamda fark edebilmesi için yeni alanlar sunmaktadır. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Gönüllüleri'nin topluma yönelik, örgütlenme ve eyleme geçme politikası; gönüllüler ve gönüllü çalışmalar yoluyla toplumsal uyumun sağlanması ve gönüllülük alanında gençler için fırsatlar yaratılması adına kilit öneme sahip bir kaynak olduğunu düşünmektedir (Yurttagüler, 2006: 35).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı arasında imzalanan "İşbirliği Protokolü"nde yer alan 6. Maddenin (e) bendi kapsamında üniversitelerde "Topluma Hizmet Uygulamaları ve Sosyal Sorumluluk Projesi" dersinin teorik ve uygulamalı olarak verilmesi çalışmaları başlatılmıştır. Bakanlık açısından gönüllülük ve yurttaş katılımının yaygın hale getirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması, üniversite bağlamında da öğrencilerin mesleki eğitimlerinin güçlendirilmesi, gönüllülük ve toplumsal duyarlılık konularında formasyon kazanmaları sağlanmaya çalışılmaktadır (www.aile.gov.tr/nevzuat.protokoller/).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemeye (KHK/633) göre; kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar, gaziler ve şehit aileleri olarak tanımlanan nüfus gruplarının toplumla bütünleşmelerinde gönüllülük bakış açısının önemli bir katkısı bulunmaktadır. Bu nedenle en başta üniversite öğrencileri olmak üzere gençlerin Bakanlığın hizmet birimlerinde görev alarak toplumla bütünleşmeleri, farkındalık kazanmaları, sorumluluk almaları ve tecrübe sahibi olmaları beklenmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından verilen sosyal hizmetlerin çeşitliliği kadar, hizmet sunum yollarında da aktüel bakış açlarına yer verilmektedir. Yapılan çalışmalar dahilinde, gönüllülük konusuna ağırlık verilmekte, bu hizmet yönteminin taraflar tarafından özümsemişi ve kurumsallaşması hedeflenmektedir (Fazlıoğlu ve ASPB, 2013 : 71-73).

Aydınlıgil (2008: 38) gönüllülüğün daha iyi bir konuma ulaşması adına şu önerilerde bulunmaktadır:

- Devlet tarafından gönüllü gruplar ve gönüllülük faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için düzenli bir bütçenin temin edilmesi, gönüllü çalışmaların sürdürülebilirliğinin garanti altına alınmasının sağlanması açısından önemlidir.
- Gönüllülüğün gelişme ve toplumsal entegrasyon konusundaki önemi ve gönüllülük fırsatlarının neler olduğu konusunda toplumun aydınlatılması gerekmektedir.
- Medya yoluyla gönüllülük çalışmaları hakkında gerekli kampanyaların düzenlenmesi, kamuoyunun bu konuda bilinçlendirilmesi ve gönüllülük yoluyla katılımcılık fırsatlarının yaratılması, devlet tarafından öncelikli kılınmalıdır.
- Gençlerin ve çocukların, gönüllülük yoluyla kendilerini ve toplumu ilgilendiren meselelerin geliştirilmesine imkan sağlayıcı programlar teşvik edilmelidir.
- Gönüllülük konusunda doğru ve güvenilir bilgi, istatistik ve verilerin toplanması önemli olmaktadır. Gönüllülüğe yönelik politikaların ortaya çıkmasında ve geliştirilmesinde bu verilerin etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.
- TÜİK gibi kuruluşlarla işbirliği içerisinde çalışılması sırasında, ilgili bilgilerin sürekli ve bilimsel yöntemler ışığında paylaşılması, gönüllülüğün yeni bir sosyal politika olarak geliştirilmesine imkan sağlayabilecektir.
- Yasaların gözden geçirilerek, gönüllülüğü destekleyici ve geliştirici maddelerin vurgulanması ve farklı özendirmeler yoluyla, gönüllülük ortamının geliştirilmesi gerekli olmaktadır.
- Bireylerin gönüllülük konusunda aktif katılımına yönelik ortam ve fırsat yaratılmasını amaçlayan tüm önlemlerin alınması ve bu konuda kamu politikalarının geliştirilmesi gerekli olmaktadır.

- Türkiye de dahil olmak üzere AB üyesi tüm ülkelerin, bireylerin gönüllü faaliyetlere katılmasına olanak sağlayan daha etkin strateji ve politikalar üretmesi gerekmektedir.

Gönüllülüğün toplumsal açıdan etkilerine bakıldığında toplum olarak daha fazla farkındalığın artması gerektiği ve yasal düzenlemelerle bireylerin gönüllülüğe teşvik edilmesinin önemi anlaşılmaktadır. Bu noktada eğitim alanında gönüllü çalışmalara yer verilmesi ve çalışma hayatında da bu tür faaliyetlerin katma değerinin olması gönüllülüğe olan ilgiyi arttıracaktır.

BÖLÜM 2: GÖNÜLLÜ KURULUŞLARA

GENÇLERİN GÖNÜLLÜ KATILIMI

2.1. Gönüllü Kuruluşlar

Günümüz dünyasında nüfus artışıyla birlikte toplumsal sorunlar da artmakta, bir takım bozulmalar meydana gelmektedir. Bunları önlemek için gönüllü insanların oluşturduğu kuruluşlar ortaya çıkmaktadır. Kamusal alanda devlet ve özel sektörden bağımsız, gönüllülüğün ağır bastığı bu gönüllü kuruluşlar; kamu yararı için faaliyet göstermektedir. Sosyal sorunlara çözüm bulmak, kalkınmayı desteklemek ve sosyal fayda yaratmak gönüllü kuruluşların vazgeçilmez değerleri arasındadır. Böylece tüm bireylere daha iyi ve sorunsuz bir yaşam alanı yaratmış olmaktadır. Gönüllü kuruluşlarda bir araya gelen bireyler, tek başına gerçekleştiremeyecekleri amaç, düşünce ve eylemlerini birlikte harekete geçirebilmektedir. Bu kuruluşlar toplumsal dokuyu tanıma adına kendine özgü bir yapıya sahip olmaktadır. Ortak düşünce, eylem, talep, duyarlılık temelinde gönüllü olarak bir araya gelen insanların oluşturdukları bu kuruluşlar faaliyetlerini büyük ölçüde vakıf ve dernek çatısı altında gerçekleştirmektedir.

Dernekler, gerçek ya da tüzel en az yedi kişinin kâr amacı gütmeyen belirli bir misyonu gerçekleştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliklerdir. Anayasanın 33. maddesi, herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma özgürlüğüne sahip olduğunu güvence altına alır (Türk Medeni Kanunu, 2003: madde 56-57).

Vakıflar, gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır (Türk Medeni Kanunu, 2002: madde 101). Ülkemizde, özellikle vakıfların eski bir tarihinin olduğu ve kamusal alandaki çalışmalarda önemli payları olduğu bilinmektedir.

Günümüzde, gönüllü kuruluşlar toplum için gerekli olan unsurlardan birisidir. Gönüllü kuruluşların varlığının, toplumun gücünün ve gerekliliğinin bir ifadesi olduğu apaçık bir gerçektir. Bu nedenle gönüllü kuruluşlara her toplumsal alanda karşılaşmak mümkündür. Neticede toplumsal bütünleşme, dayanışma ve katılım bilincine

erişilmektedir. Gönüllü kuruluşların giderek artan görünürlüğü ve tanınırlığı kendilerinden beklentileri de arttırmaktadır.

2.1.1. Gönüllü Kuruluşların Tanımı

Günümüz toplumlarında çağdaş demokrasiler, genel hatlarıyla başlıca üç sektöre ayrılmaktadır. İlki; tüm çalışanları genel veya katma bütçeli idarelerde ve belediyelerde kamu hizmeti gören görevlilerden oluşan birinci sektördür. Bu sektöre kısaca kamu sektörü denilmektedir. İkincisi; kâr amaçlı özel sektördür. Devletin ekonomik gücünü asıl bu sektör oluşturmaktadır. Üçüncüsü ise, vatandaşların elde ettiği kârı paylaşma amacı gütmeksizin, gönüllü olarak kamu görevlerine (devlet hizmetlerine) katılımını gerçekleştiren, gönüllü kuruluşlardan oluşan üçüncü sektördür. Örgütlerin, kullanım alanına bağlı olarak birden çok kavramla ifade edildiği görülmektedir. Bu sektöre “vatandaşlar sektörü”, “gönüllü kuruluşlar sektörü”, “üçüncü sektör”, “sivil toplum kuruluşları sektörü” (Kocabaş, 2008: 3), “hükümet dışı kuruluşlar”, “kâr amacı gütmeyen kuruluşlar”, “hayırsever yardım kuruluşları” olarak ifade edilen birçok kavram dahil edilebilir (Özdemir, 2004: 101-102).

Gönüllü kuruluşlar; formel, özel, kâr amacı gütmeyen, kendi kendini yönetebilen, gönüllülük esasına dayalı, devletten bağımsız ve özerk bir yapıya sahip (Salamon vd., 1992: 2), genellikle kişisel çıkarlardan ziyade toplumsal menfaatler için çalışan ve kendi alanlarındaki diğer kuruluşlarla hem işbirlikçi hem de rekabetçi bir yaklaşım içindedir (Kocabaş, 2008: 11).

Gönüllü kuruluşlar, resmi açıdan belli bir hukuki kalıba uyan örgütler olarak, müşterek bir amaç etrafında bir araya gelen kişi topluluğudur. Bir başka tanımlamaya göre gönüllü kuruluşlar, sadece sosyo-ekonomik kalkınmaya doğrudan veya dolaylı katkı sağlamak amacıyla oluşan sivil oluşumlar, teşekküller ya da örgütlenmelerdir (Yıldırım, 2004: 51-52). Gönüllü kuruluşları üçüncü kişiler için bir hizmet ya da ürün üreten bir grup olarak tanımlayan Pearce (1993: 18), bir amaç etrafında bir araya gelen ve birlikte bu amaca ulaşma konusunda hemfikir olan insan grupları olarak tanımlamaktadır.

Gönüllü kuruluşlar alanı, siyasi otoritenin baskısından uzak, devlet karşısında görece özerk olan, bir yapıda kamusal alanda etkisi olabilen ortak girişimler olarak tanımlanmaktadır. Bu kuruluşlar meydana gelirken, var olan haklardan yararlanır ve

aynı zamanda bu haklar alanını genişletmeye çalışırlar. Bir anlamda gönüllü kuruluşlar kamusal alanı, devletin alanı olmaktan çıkararak ortak bir alan haline getirmeye çalışmaktadır (Tekeli, 2004: 28).

Bir örgütün gönüllü kuruluş sayılabilmesi için sahip olması gereken özellikleri Öner (2003: 1) şöyle sıralamaktadır:

- Anlamlı ve sürekliliği olan bir yapıya sahip olmak,
- Kamu sisteminin bir parçası olmamak,
- Yöneticilerine ya da çalışanlarına kâr dağıtmamak,
- Öz yönetime sahip olmak,
- Gönüllülük esasına dayalı hareket etmek,
- Toplumsal amaçları desteklemek.

Gönüllü kuruluşlar katılımcı demokrasinin önemli birer aktörü olarak değerlendirilmektedir. Bu kuruluşların yapılan tanımlarına bakılarak ayırt edici özellikleri belirlenecek olduğunda; bunlardan birincisi, gönüllük ve özel alanlardan fedakârlık yapılmasına dayanmaktadır. Kimse gönüllü kuruluşlar içinde yer almaya zorlanmamaktadır. Gönüllü kuruluşların ikinci önemli niteliği toplumsal iyiye katkıda bulunmak olması, bu amaç doğrultusunda da kuruluşların üzerinde bir iktidar oluşturma arayışının bulunmamasıdır. Böylelikle kendi içinde çatışmaya da yol açmamaktadır. Üçüncü bir nitelik, gönüllü kuruluşların açık ve belli bir faaliyet alanında uzmanlaşmış olmalarıdır. Dördüncü önemli nitelik ise, gönüllü kuruluşların işleyişlerinde hiyerarşik bir otoriteye gereksinim duymamalarıdır. Katılımcı demokrasinin aktörleri kendi aralarında işbirliği kurmaktadır. Bu ilişkiler ise daha çok yatay ilişkiler şeklinde yürütülmektedir (Tekeli, 2004: 29).

2.1.2. Gönüllü Kuruluşların Amacı ve Önemi

Toplumların karşı karşıya kaldıkları var olan problemlerin çözümü için faaliyet göstermeyi amaçlayan gönüllü kuruluşlara duyulan gereksinim ve önem her geçen gün artmaktadır. Bundan dolayı bu kuruluşlarla ilgilenmek, bir gereklilik olarak görülmeye başlanmıştır (Dinçer, 1998: 387). Gönüllü kuruluşların toplumsal anlamda büyük bir

önemi vardır. Toplumda devletin yetişemediği yerlerde gönüllü kuruluşlar devreye girmektedir. Bu bağlamda eğitim, sağlık, çevre, yoksulluk gibi birçok alanda faaliyet gösteren birçok gönüllü kuruluş bulunmaktadır.

Hegyesi (1989: 11), gönüllü kuruluşların ana amaçlarını şu şekilde tanımlamaktadır:

- Toplumda yardıma muhtaç, zor durumda olanlara yardımcı olarak yoksulluğun en aza indirilmesi,
- Eğitimin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi,
- Devlet fonksiyonlarının gönüllülüğü geliştirici çalışmaları arttırılarak aynı zamanda da hükümetin yüklerinin azaltılması,
- Sağlık alanındaki hizmetlerin geliştirilmesi,
- Toplum yararı için sosyal refahın geliştirilmesi.

Gönüllü kuruluşlar bu amaçlarını gerçekleştirmeleri için gönüllülerle çok yönlü ve karşılıklı bir iletişim modeline ihtiyaç duymaktadırlar. Acil durumlarda karar vermenin gerekli olduğu durumlarda, işbirliği ve motivasyon gerekmektedir. Gönüllü kuruluşlar toplumun her kesiminin belirli ihtiyaçlarını karşılama konusunda faaliyetler göstermektedir. Verdikleri kişisel eğitimler ve oluşturdıkları kamuoyu gündemi ile sorunları en hızlı bir şekilde çözmeyi kendilerine amaç edinmektedir.

Gönüllü kuruluşların amaçlarına ulaşmasında etkin iletişim modeli dışında; kuruluşa katkı sunanlar ve kuruluştan hizmet alanların fikirlerine değer vermek ve kuruluşun işleyiş sürecine onları olabildiğince dahil etmeye çalışmak gerekli olmaktadır. Çünkü sürekli bir başarı ancak bu şekilde sağlanabilmektedir. Tüm faktörler aynı anda ve aynı amaç etrafında harekete geçirilmelidir. Bu sebepten ötürü gönüllü kuruluşlar, faaliyetlerinin merkezine bu kitleleri almalı, onların istek ve ihtiyaçları üzerine yoğunlaşmalıdır (İnal ve Bıçkes, 2006: 17-18).

Bir ülkede gönüllü kuruluşlar ne kadar güçlüyse o ülke de o kadar güçlü olmaktadır. Gönüllü kuruluşlar da siyasal partiler gibi demokratik hayatın vazgeçilmez öğeleridir. Bu kuruluşlar olmayınca toplum sorunlarının siyasal sisteme aktarabilmesi ve harekete geçirebilmesi mümkün olmamaktadır (Kocabaş, 2008: 9).

Ekonomik, siyasal ve kültürel unsurların gün geçtikçe küreselleşmesine bağlı olarak gönüllü kuruluşlar ulusal karakterlerinin yanında uluslararası bir boyut da kazanmaktadır. Özellikle demokratikleşme, insan hakları, kültürel ve tarihsel varlıkların korunması, çevre ve kadın hakları gibi konularda gelişmiş Batılı ülkelerde ortaya çıkan gönüllü kuruluşlar kendi sınırlarını aşarak dünyada bu doğrultuda hizmet vermektedir (Çaha vd., 2013: 17).

Gönüllü kuruluşlar aracılığı ile yapılan gönüllülük faaliyetleri, bireylerin özellikle kişisel gelişimine katkıda bulunurken, yaşadıkları toplum üzerinde de değişim ve pozitif bir etki yaratmış olmaktadır. Toplum içinde işbirliği, daha saygılı ve hoşgörülü bir kültürel anlayış, sosyal sermaye ve kaynakların daha etkin ve verimli kullanımı, insanlar arasında vatandaşlık bilincinin gelişmesi bireylerin gönüllü faaliyetleri sayesinde olmaktadır (Yurttagüler, 2007: 170-174).

Gönüllü kuruluşlar sadece gönüllü hizmetlerden yararlanan bireyler ya da bu sayede kendi kapasitelerini geliştiren gönüllüler üzerinde olumlu etkiler yaratmakla kalmayıp, bununla birlikte sosyal dayanışma ve sonunda sosyal barış yaratarak toplumda daha büyük bir role sahip olmaktadır. Gönüllü kuruluşlara yönelimin artırılması, her şeyden önce sosyal sorumluluk, aktif vatandaşlık ve karar verme süreçlerine dahil olma gibi konularının savunularak bu konularda farkındalık yaratılmasını gerekli kılmaktadır. Bireylerin hangi alanda olursa olsun, ister engelli haklarının korunması, ister çocuk ve kadın haklarının, çevrenin korunması, isterse de işsizlik ve eğitim konuları olsun, içinde yaşadıkları toplumda gözlemledikleri problemlere çözüm üretebilmede etkin rol almalarının sağlanması gerekli olmaktadır. Bireylerin ortaya çıkan sorunlara karşı toplumda çözüm yaratması, düşünmesi, sorgulaması ve bu olumsuzluklara kayıtsız kalmamaları gerektiğinin farkına varması için gerekli olan ortamın sağlanması ciddi öneme sahiptir (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2013: 5-8).

2.1.3. Gönüllü Kuruluşların İşlevleri

Engelli, yoksul, kadın, çocuk, yaşlı ve kimsesizler için yapılan yardımlar gönüllü kuruluşların işlevlerinin bir kısmını oluşturmaktadır. Gönüllü kuruluşlar, işlevlerini yerine getirirken toplum ve devlet adına kritik değere sahip örgütler olarak çok önemli görev ve sorumluluklar üstlenmektedir. Bunlar (Akatay ve Yelkikalan, 2007: 31-42):

- Demokrasi bilincini geliştirmek,
- Küreselleşmeye katkı sağlamak,
- İktisadi kalkınmayı sağlamak,
- Sosyal refahın arttırılmasına yardımcı olmak,
- Kamu hizmetlerine katkıda bulunmak,
- Ekonomik işleri yerine getirmek.

Gönüllü kuruluşlar vatandaşlar arasında demokratik değerlerin savunulmasına yardımcı olup, temsil edilmeyen dezavantajlı grupların güçlendirilmesi için uğraş göstermektedir. Ayrıca gönüllü kuruluşlar katılımcı demokrasinin sağlanması için uğraş göstermekte, hükümet ve vatandaşlar arasında arabuluculuk yapmaktadır (Yonca, 2003: 47).

Toplumda gönüllü kuruluşların çoğunlukla üstlenmeyi tercih ettikleri işlevler şu şekilde sıralanabilir (Ateş ve Nohutçu, 2006: 5):

- Hizmet ve ortak çıkar sağlama; çalışanlarına veya hizmet ettiği kişilere sosyal hizmetler, sağlık, eğitim vb. alanlarda bilgi sağlamak, doğru yolu göstermeye yardımcı olmak veya destekte bulunmak,
- Uluslararası gönüllü kuruluşlarla belli konularda işbirliği halinde olma; insanlık ve doğa yararına çalışmak, beklenmeyen durumlara hazırlıklı olmak bu durumların üstesinden gelinmesinde gerekli kaynakların seferber olmasını sağlamak,
- Toplumsal konuları takip etme ve kamu politikasını etkileme; kamu duyarlılığını veya politikasını değiştirme amacı güden bir grup adına veya savunulan bir dava uğruna kampanya düzenlemek, kulis faaliyetinde bulunmak veya daha başka savunmalara girişmek,
- İletişim araçlarını etkin kullanma; ülkenin öncelikli hedeflerine ulaşmasında medya vb. iletişim araçlarını kullanarak, kamuoyu desteği sağlamak için gündem oluşturmak,

- Kendine yetme veya dayanışma; kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek üzere faaliyette bulunan diğer birey ve örgütlerle bilgi alışverişi yapmak, destek vermek ve işbirliğinde bulunmak,
- Kaynak ve koordinasyon sağlama; özel sektör ile kamu makamları arasında bir ara yüz oluşturmak.

Gönüllü kuruluşlar bu işlevleri yerine getirirken paydaşlarıyla yaptığı işlerde açık, şeffaf ve etkileşim halinde olmalıdır. Bu hem gönüllü kuruluşlar içinde hizmet verenler hem de toplumsal boyutta geri dönüşü açısından önemli olmaktadır. Gönüllü kuruluşların yaptığı bu işlevler onların faaliyet alanlarını genişletmektedir.

Gönüllü kuruluşların gönüllü ağını genişletmek için yaptığı en önemli işlev tanıtım faaliyetlerini genişletebilmektir. Gönüllü kuruluşların hem faaliyetlerinin kamuoyu tarafından takip edilebilmesi, hem de düzenlenen aktivitelere ve programlara gönüllü katılımın artırılabilmesi için tanıtım faaliyetlerinin önemi büyüktür. Bu tanıtımlar gönüllü kuruluşların kendi içine kapanık örgütlenme biçimlerinden uzaklaşıp daha açık, toplumsal ve kamusal kimlikler kazanabilmelerine yardımcı olmaktadır. Gönüllü kuruluşlar bu tanıtımlarını reklam, afiş, dergi, sosyal ağlar ve çeşitli yerlerde tanıtım standları açarak yapabilmektedir. Aylık herhangi bir dergi yayını yapan kuruluşların oranı yaklaşık olarak %3,8 düzeyinde tespit edilmiştir. Geriye kalan gönüllü kuruluşların ciddi bir yayın hazırlığı içinde olmadıkları görülmektedir (Çaha vd., 2013: 86). Ancak diğer bir tanıtım faaliyeti olan sosyal medya daha aktif kullanılmakta, özellikle gençlerin internet kullanımındaki artışı sayesinde sivil girişimler destek bulabilmektedir. Gönüllü çalışmalara daha fazla oranda katılımcılığın sağlanmasıyla kamuoyu oluşturma süreci daha kolay sağlanabilmektedir. Bireylerin bu kuruluşlardan haberdar olmalarını sağlamak ve gönüllülerin ilgisini bu yönde çekebilmek adına tanıtımlar önemli olmaktadır.

2.1.4. Gönüllü Kuruluşların Faaliyet Alanları

Toplumda önemli bir role sahip olan gönüllü kuruluşlar son yıllarda faaliyet alanlarını genişletmekte ve daha çok insanla çalışır hâle gelmektedir. Gönüllü kuruluşların devlete olan desteği ve vatandaşlara olan hizmetleri sayesinde toplum giderek güçlenmekte ve gelişmektedir. Bu kuruluşların başarısından bahsetmek için, arkasında onu destekleyen insanlara ve yerine getirdiği faaliyetlerin topluma kazandırdığı yararlarına bakmak gerekmektedir. 17 Ağustos 1999 tarihli Marmara depremi ve yaşanan ekonomik krizler Türkiye’de özellikle kamuoyunun sivil toplum ve devlet algısında meydana getirdiği dönüşüm açısından önemli olmaktadır. Bu gibi devletin yetersiz olduğu alanlarda daha aktif rol alan gönüllü kuruluşlar faaliyet alanlarını da ona göre şekillendirmektedir. Sadece eğitim, sağlık gibi temel alanlarda değil siyaset, din, çevre, ekonomi, insan hakları gibi pek çok alanda çalışmalarını yürütmektedir.

ABD’deki Ulusal Vergi Muafiyeti Olan Teşekküllerin Sınıflandırılması (NTEE - National Taxonomy of Exempt Entities) gönüllü kuruluşların faaliyet alanlarının amaçlarına dayanarak şu şekilde sıralamaktadır (Yeğen ve Keyman, 2010: 62):

1. Sanat, kültür ve insaniyetperverlik
2. Eğitim
3. Çevre ve hayvanlar
4. Sağlık
5. Sosyal hizmetler
6. Uluslararası
7. Kamusal sosyal fayda
8. Dini
9. Müşterek, üye faydası
10. Bilinmeyen

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı ise gönüllü kuruluşların faaliyet alanlarını aşağıdaki şekilde sınıflandırmaktadır (<http://www.dernekler.gov.tr/tr>):

1. Spor
2. Eğitim
3. Din

4. Kültür- sanat- turizm
5. evre
6. İmar, Őehircilik
7. Engelli
8. Gıda, tarım, hayvancılık
9. Yaşı ve çocuk
10. Şehit yakınları
11. Uluslararası
12. Hak ve savunuculuk
13. Mesleki dayanışma
14. Bireysel öğreti ve toplumsal değişim

Her iki sınıflandırmaya bakıldığında gönüllü kuruluşların faaliyetlerinin özellikle eğitim, sağlık, çevre, kültür-sanat, spor ve sosyal hizmetler alanlarında öne çıktığı görülmektedir.

2.1.5. Gönüllü Kuruluşların Türkiye’de Gelişimi

Gönüllülük, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de derin bir geçmişe sahiptir. Türk toplumu geleneksel olarak gönüllülüğe değer vermiştirt. Türkiye’de gönüllülüğün gelişimi, genel anlamıyla sivil toplum ve vatandaş katılımının 1980’li yıllardan beri yaşıdığı dönüşümün bir parçası olarak değerlendirilmelidir. 1980 yılındaki askeri darbenin sonucunda, hemen hemen bütün gönüllü kuruluşlar yasaklanmış, birçok kuruluş ise tamamen kapatılmıştır (TÜSEV, 2011: 52). 1990’lı yıllarda sivil toplum yeni bir ivme ve yarattığı etki bakımından ayrı bir önem kazanmıştır. Bugünkü kurumsallaşmış birçok gönüllü kuruluşun o dönemde kurulduğu görülmektedir.

İişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı 2016 Türkiye Ocak ayı verilerine göre, hazırda 270,161 adet kayıtlı dernek bulunmaktadır. Bunların 108,784’ aktif olarak çalışmalarını sürdürmekte olup, aktif olarak çalışma yürüten derneklerin sayısı 2000 yılında 67,000 iken bugün artmıştır. Gönüllü kuruluşların gelişimi, Türkiye’nin 2003 yılında AB’ye katılım müzakerelerinin resmi olarak başlamasının ardından, daha geniş bir demokrasi hedefi kapsamında yürürlüğe konan bir dizi yasal reformdan etkilenmiştir. 2004’te kabul edilen Dernekler Yasası ve 2008 yılında faaliyete geçirilen Vakıflar Kanunu gönüllü kuruluşlar için yasal çerçeveyi oluşturmaktadır. Ama katılım

ve örgütsel faaliyetler önünde kimi kısıtlamalar getirmekle birlikte, gönüllü kuruluşların amaçlarına ulaşabilmeleri için geçmiş zamanlara oranla çok daha uygun bir ortam sunmaktadır (<http://www.dernekler.gov.tr/en/default.aspx/>).

Geçmişten günümüze gönüllü kuruluşlarda artış olmasına karşın, Türkiye’de gönüllü kuruluşların ve gönüllülerin sayısı oldukça azdır. Örneğin, “Türkiye’de ve Özel Sektörde Gönüllülük Araştırması” bulgularına göre, Türkiye’nin yedi ilinde yüz yüze görüşülen 743 kişinin %66.9’u gönüllü olarak bir faaliyette hiç bulunmadığını belirtmiştir. Gönüllülük faaliyetlerine katılanların oranı ise sadece %33.1’dir (ÖSGD: 2013: 27).

Gönüllü kuruluşlara yeterince gönüllü katılımın olmamasını Türkiye’de gönüllü kuruluşların yaşadığı sorunlarla açıklayabilmek mümkündür. Bunlar iki farklı başlık altında toplanabilmektedir. Türkiye’de sivil toplumun en çarpıcı sorunu niceliksel artış ile orantılı bir niteliksel gelişim gösterememesidir. Birincisi, doğrudan sivil toplum ve gönüllü kuruluşlarla ilgili olmayan, kabaca sistemsel olarak algılanabilen sorunlar (tarihsel olarak toplumsal örgütlülük seviyesinin düşük olması; devlet, siyaset erbabının ve toplumun sivil topluma yaklaşımı, sivil toplumun sınırları gibi); ikincisi, doğrudan gönüllü kuruluşların karşı karşıya kaldığı, bir kısmı gönüllü kuruluşların yeniden yapılandırılması ve desteklenmesi ile çözülebilecek, bir kısmı ise ancak gönüllü kuruluşlar ile ulusal ve uluslararası örgütlenmeler (devlet ve devlet dışı) arasında karşılıklı iletişim ve işbirliği ile aşılabilecek meselelerdir (http://www.siviltoplumakademisi.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=758:stklarnsorunlarineler&catid=54:sivil-toplum-bilinci&Itemid=132).

Tüm bunlar göz önüne alındığında, üçüncü sektör kuruluşları olarak da ele alınan gönüllü kuruluşların Türkiye’de emekleme döneminden henüz çıkmadığını savunan Tarhan (2003) bunun nedenini; bireyler üzerine kurulu yapılardan, misyon, amaç ve stratejiler üzerine kurulu yapılara geçişin sancılarının hala yaşanmakta olduğuna bağlamaktadır. Gönüllü kuruluşlar değişen ve gelişen evrene uyum sağlamak zorundadır. Amaç ve stratejilerini ona göre şekillendirmektedir. Bunu yaparken halihazırdaki ihtiyacı doğru belirleyerek, emek sarfetmeyi göze alacak liderlere, hedeflerine uygun nitelik ve nicelikteki gönüllülere gereksinim duymaktadır.

2.2. Gençlerin Gönüllü Katılımı

Gönüllü katılım en geniş anlamıyla, toplum hayatını etkilemek amacıyla girişilen bireysel ya da toplu hareketler olarak tanımlanmaktadır (Cooper vd., 2006: 3-4).

Smith (1994: 4) ise; çeşitli kuruluşlara gönüllü katılmayı ve birlikte gönüllülük yapmayı gönüllü katılım olarak tanımlamaktadır. Gönüllü katılımın gerçekleştiği toplum ya da sosyal gruplar dikkate alındığında çok farklı şekillerde ortaya çıksa da, genelde ekonomik alanda piyasa ile sosyo-politik alanda devlet arasında iki düzeyde gerçekleşmektedir. İlkinde, bireylerin gönüllülük temelinde üyesi oldukları özerk, kâr amacı gütmeyen gönüllü kuruluşlarda kurumsal düzeyde; diğerinde ise, genelde, sivil toplum içinde meydana gelen türlü bireysel faaliyetlerden oluşmaktadır (Palabıyık, 2011: 4-7). Gönüllü katılımın en önemli özelliği çıkar ilişkisine dayandırılmadan, para veya herhangi bir yardım beklemeden bireylerin iradesine bağlı olarak yapılmasıdır. Kişinin sorumluluk bilinciyle, üstlendiği işi etkin bir biçimde yerine getirmesi önemlidir.

Gönüllü katılım, bireysel katkı şeklinde olabileceği gibi, aile, vakıf, dernek, özel sektör organizasyonları gibi örgütlenmeler aracılığıyla da olabilmektedir. Ancak yeteri kadar bireyler gönüllü olarak organizasyonlarda görev almamaktadır. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (2011: 9) tarafından hazırlanan Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu'na göre, dünyada toplam gönüllü sayısı 140 milyon olarak belirtilmiştir.

Bireylerin yaşam kalitesini yükseltmek, dezavantajlı kesimi korumak ve ortaya çıkan pek çok sorunun çözümüne katkıda bulunabilmek için gönüllü katılıma ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda toplumun birçok kesimi gibi gençlerin de gönüllü katılımının gerek kendileri gerekse toplum açısından büyük önemi vardır.

Bir diğer önem ise, genç gönüllü katılımının gönüllü kuruluşlara yaptığı katkı olmaktadır. Nitelikli gönüllü sayısı gönüllü kuruluşların başarılarının bir göstergesi olarak sayılabilmektedir. Diğer taraftan bütün gönüllülerin farklı yeteneklere ve bilgilere sahip olmaları ve aynı zamanda yaratıcı ve geliştirici olmaları gönüllü kuruluş adına fayda sağlayacak bir durumdur. Her bireyin kuruluşa yaptığı katkılar verimliliğe somut katkı sağlaması açısından önemli olmaktadır (Güngör ve Çölgeçen, 2013: 7)

Gençlerin gönüllü katılımında bulunabilmesi için o işten haz alması bu noktada önemli olmaktadır. Türkiye nüfusunun önemli bir bölümünün genç olduğu göz önüne alındığında lise ve üniversitelerde yapılacak gönüllü faaliyetler önemli hale gelmektedir. Üniversiteler hem sahip oldukları bilimsel bilgi, hem de eğitilmiş insan kaynağı ile toplumsal sorunların çözümüne ilişkin önemli bir potansiyeli içinde barındırmaktadır.

Gençlerin gönüllü katılımını faaliyet alanı açısından inceleyen TEGV (2008: 5), yaptığı araştırmaya göre; eğitim, çevre gibi alanların önemi konusunda hemen herkes aynı fikri taşırken; gönüllü faaliyetlerde bulunan gençler diğer alanlara kıyasla kadın, çevre ve kültür-sanat konularının önemine dikkat çekiyor. Gençler tarafından bu faaliyet alanlarına daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği belirtiliyor.

Gönüllü kuruluşların faaliyet alanlarına gençlerin yönelimini gerek toplumun ihtiyaçları gerekse güncel konular veya sorunlar belirlemektedir. Genç gönüllülüğünde stratejik faaliyet alanlarında gönüllü olunması için her şeyden önce sosyal sorumluluk bilinci ve karar verme süreçlerine dahil olma gibi konuların savunularak bu konularda farkındalık yaratılması önemlidir. Gençlerin, gerek engelli haklarının korunması, gerek çevrenin, çocuk ve kadın haklarının korunması, gerekse de işsizlik ve eğitim konuları olsun, içinde bulundukları toplumda gözlemledikleri sorunlara çözüm yolu aramada aktif rol almalarının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Son yıllarda üniversitelerin büyük oranda sosyal sorumluluk çalışmaları gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bazı üniversiteler “Toplumsal Duyarlılık Proje Ofisleri” adı altında öğrenci gönüllülüğünün gelişmesine katkı yapan ofisler açmaktadır. Oluşturulan topluluklar ve konseyler vasıtasıyla öğrenciler faaliyetlerini sürdürmektedir. Böylece öğrencilerin gönüllülük olanaklarının çeşitlenmesi hedeflenmektedir. Yapılan çalışmalar halen nitelik ve nicelik yönünden birtakım problemler içerse de son yıllarda üniversitelerde yapılanlar gelişme göstermektedir. Üniversite içi aktörlerin daha bütüncül ve planlı toplumsal çalışmalar yapabilmesi için yeni kurumsal yapılara ve bakış açılarına ihtiyaç duyulmaktadır (Özçağdaş, 2013: 90-93).

Genç gönüllülerin gönüllü kuruluşlara katılımının artması sürecine toplum olarak yeterli desteğin sağlanması gerekmektedir. Gençlerin hemen hemen tamamında bulunan toplumsal duyarlılıklarının önünü açmak, bu alanda yapılan girişimleri teşvik etmek,

gönüllü katılımın gelişmesi sürecinde büyük rol oynamaktadır. Gençlerin kendi girişimleriyle sivil alanda aktif hale gelerek çalışmalar yapması, toplumun kültürel alışkanlıklarını da değiştirebilecektir. Ancak diğer taraftan gençlere yönelik oluşan olumsuz önyargılar, korku halleri, yapılan gönüllü faaliyetlerin görülmesiyle hızla değişebilmektedir. Gençler şans verildiğinde bunu kanıtlayacak enerjiye ve güce sahip bireylerdir. Ancak toplumun içindeki “güvensizlik” alışkanlığını öncelikle yetişkinlerin değiştirmesi, devletin de sivil topluma, özellikle gençlere yaklaşımında daha fazla güven duyan girişimler sergilemesi gerekmektedir (Betil, 2013: 16-19).

Toplumda meydana gelen sorunlardan, toplumsal ve kültürel değişimlerden en fazla etkilenen veya bu değişimlere en hızlı uyum sağlayan kesim gençlik kesimidir. Bu yüzden gönüllü kuruluşlarda genç gönüllülere ihtiyaç artmaktadır. Gönüllü kuruluşların da toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmeleri için önemli bir bölümü oluşturan gençlerin sorunlarını dikkate almaları, beklenti ve ihtiyaçlarına karşılık vermeleri gerekmektedir.

2.2.1. Genç Gönüllü Kavramı

Aile Araştırma Kurumu’nun yaptırdığı araştırmaya (1997: 3) göre gençlik, toplumların kalkınma ve gelişme potansiyelinin en önemli unsuru olmuştur. Bu dönem aynı zamanda hem gencin hem de toplumun beklenti düzeylerinin yüksek olduğu bir dönemdir.

Gençlerin söz sahibi olduğu, tabandan yukarı bir yapılanma için gençler aktif bir şekilde bu süreçte yer almalıdır. Bu noktada genç gönüllü kavramı karşımıza çıkmaktadır. Dinamik ve hızlı iş yapabilmenin, sorunlara yaratıcı fikirler üretebilmenin, etkin bir şekilde faaliyetlere katılabilmenin gönüllülüğe etkisi çok büyüktür. Gönüllü kuruluşlar genç gönüllü katılımına önem vermekte olup, gençlerin üretken ve verimli bir çalışma içinde olması gönüllü kuruluşların geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Görgün (2011) genç gönüllüğün ilk adımlarını; bireyin çevresindeki sorunları görüp, nedenleri hakkında fikir sahibi olarak, sorunların çözümüne katkıda bulunmak adına sorumluluk alarak harekete geçebilme eylemi olarak tanımlamaktadır. Henüz lise veya üniversite çağlarında faaliyetlere başlayan gençler, içinde bulundukları gönüllü faaliyetleri ikinci bir okul olarak değerlendirebilmektedir.

Leventhal ve mestektaşları (2008: 12) yetişkin gönüllülüğünün hizmete yönelik iken, genç gönüllülüğünün daha çok ilişkiye yönelik olduğundan bahsetmektedir. Genç gönüllü kavramında genç kitlenin yardımsever olmasına ve gençlerin gönüllü olarak toplumu pozitif yönde geliştirmesine ve değiştirmesine dikkat çekmektedir.

Genç gönüllüler; çeşitliliği tanıtarak, daha büyük vatandaş katılımını teşvik ederek, eşitliliğe saygı göstererek, sosyal dayanışmayı geliştirerek, hizmetlere erişimi kolaylaştırmaktadır. Böylece genç gönüllüler; sorumluluk alan ve yaratıcı düşünceler geliştiren genç liderler olarak tanımlanmaktadır. Kısaca genç gönüllüler, açık fikirli, hoşgörülü, esnek, yaratıcı ve modern iş piyasasının zorluklarıyla yüzleşmeye hazır kişilerdir. Bunun sonucu olarak genç gönüllüler sosyal entegrasyonu da desteklemektedir (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri, 2011: 4).

Gençler üzerine Birleşmiş Milletler Gönüllüleri'nin yapmış olduğu araştırmaya göre (<http://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-volunteerism.pdf>);

- Gençler diğer yaş gruplarına oranla daha fazla gönüllü faaliyeti gerçekleştirmektedir.
- Genç gönüllülerin iş bulma olasılığı artmaktadır.
- Her yıl çevrimiçi gönüllülerin %65'ini temsil eden 18-30 yaş arası 6.500'ün üzerinde genç, gönüllü katılımda bulunmaktadır.

Gönüllülük yoluyla toplumsal yaşama aktif olarak katılma fırsatı bulan gençler, gönüllü hizmetlerde çabalarının sonuçlarını gördükçe daha fazla motive olmaktadır. Yapabilecekleri üzerine daha fazla düşünerek toplumsal sorunlara yaratıcı çözümler aramaktadır. Çalışmalarıyla herkese fırsatlar oluşturan bu aktif genç gönüllüleri çoğunluğa dönüştürmek için devletin gönüllü kuruluşlara destekte bulunması gerekmektedir (Oğuz, 2014: 3).

2.2.2. Genç Gönüllülerin Özellikleri

Gençlik bir alt kültür olarak, kendine özgü yaşam tarzı, düşünme yapısı, dili kullanma ve iletişim kurma biçimi olan bir dönemdir. Fizyolojik değişiklikler ve buna bağlı olarak gelişen toplumsal değerlendirmeler gencin davranışlarında etkili olmaktadır. (Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, 2014: 3)

Genç gönüllüler, araştırmacı, sorgulayıcı, teknolojiyi aktif kullanabilen dolayısıyla bilimsel zihniyet kazanan, gençlik kültürü oluşturan bir kesimdir. Onlar toplumun önderleri olacak gençlik duygusunu içinde barındırmaktadır. Gençlerin sağlıklı ve iyi yetiştirilmesi toplumların geleceklerinin kaliteli ve sürekli olmasının da olmazsa olmaz koşullarından biridir (Bayhan, 1997: 241).

McArtur (2011: 15)'a göre genç ne kadar kişisel ve örgütsel kaynağa sahip ise, gönüllülük rollerini o kadar kolay yerine getirmektedir. Genç gönüllüler, bireyler ve kurumlarca herhangi bir karşılık beklemezsiniz, kendileriyle doğrudan alakalı olmayan kişilere, sosyal sorunlara ve durumlara yönelik olarak hizmet sunabilmekte; diğer bir deyişle, herhangi bir maddi menfaat beklemezsiniz eylemlerini gerçekleştirmektedir. Genç gönüllülerin diğer özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Fazlıoğlu ve ASPB, 2013: 71-73):

- Devlet ile toplum arasında köprü görevi görürler,
- Devlet ile toplum arasında birer iletişim aracıdır,
- Mevcut hizmet ve çalışmaların toplum tarafından görülmesini sağlarlar,
- Yapılan çalışmaların başarısını artırır,
- Hizmetlerin sunum ve kullanımının daha etkili olmasını sağlarlar,
- Profesyonel olarak çalışan ekibe moral oluştururlar,
- İnsan kaynaklarının güçlendirilmesine katkı sağlarlar,
- Toplumsal kalkınmadaki çalışmalarda katılım ve katkı sağlayarak, kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlarlar.

Kısaca genç gönüllülerin, toplum sorunlarına çözüm üretebilmek için gerekli donanıma sahip olmaları, teknolojiyi yerinde ve doğru kullanmaları, yetenekli işgücü oluşturmaları, faaliyetlerde aktif, dinamik ve sağlıklı olmaları başlıca özellikleri arasında sıralanabilmekte ve gönüllü kuruluşlar açısından önemli bir tabanı oluşturdukları söylenebilmektedir.

2.2.3. Gençleri Gönüllü Katılıma Yönelten Faktörler

Gençler herhangi bir gönüllü kuruluştaki sürekli olarak (tam zamanlı veya yarı zamanlı) ya da belirli projelere katılmak amacıyla gönüllü olarak faaliyet göstermektedir. Bu katılım onların bir takım beklentilerinin ve amaçlarının karşılanmasıyla doğru orantılı

olabilmektedir. Searle-Chattejee (1999: 16), gönüllü kuruluşlara katılma eğiliminin temellerinin hayatın ilk yıllarında atıldığını ve bu eğilimin aile içindeki sosyalleşme ile kişisel hayat deneyiminin kesişiminden kaynaklandığını ifade etmektedir.

Gençlerin gönüllü olma isteklerinin artmasının çeşitli nedenleri olabilir. Kişilerin okul dışındaki boş zamanlarında faydalı olabilme istekleri, kendi ilgi alanıyla alakalı bilgi, beceri kazanma istekleri gönüllü olma nedenlerinden birkaçıdır (Çevik, 2012: 2-5). Gençleri gönüllü kuruluşlarda gönüllü olmaya yönelten faktörleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Kurt, 2011):

- Yeni arkadaşlar ve uğraşlar edinmek,
- Statü kazanmak, saygı görmek,
- Kendini kanıtlamak, özgüvenini artırmak,
- Sinerji yaratmak,
- Başkalarına yardım etmek,
- Bir topluluğun haklarını savunmak, inandığı bir şeyi desteklemek,
- Üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmek,
- Kapasitesini arttırmak ve paylaşmak üzere sosyal etkileşim sağlamak.

Ayrıca gençler kendisinde var olan birtakım yetenekleri başkalarıyla paylaşmak, sosyal gereksinimlerden olan aidiyet duygusunu tatmin etmek ve gelecek ile ilgili deneyim kazanmak için gönüllü olabilmektedir.

Gönüllü kuruluşta gençler dahil olurken dikkat etmeleri gereken iki temel husus vardır (Oğuz, 2014: 2-3):

- Zaman yönetimini planlanma: Özellikle üniversite gençleri açısından zaman yönetimi kavramı önemlidir. Gencin, okul, ders çalışma, gönüllülük, sosyal etkinlikler, aile, arkadaşlar gibi farklı alanların planlanmasını ve bireyin belirlediği zaman aralıklarında istediği gruplarla çalışabilmesini kolaylaştırmaktadır.
- Gönüllü olan gencin yapacağı hizmet hakkında bilgi sahibi olması: Gönüllünün yaptığı hizmetin kime nasıl bir yarar sağlayacağı, yapılan çalışmanın sonucunda elde edilecek olan fayda ve değişim, yürütülecek etkinlikler, çalışmanın süresi,

gerekli olan beceriler, sorumluluklar gönüllü olduğu kuruluş tarafından anlatılmalıdır.

Gönüllü faaliyetlerde bulunan gençlerin daha yüksek eğitim planları ve amaçları, yüksek not ortalaması, akademik öz saygı ve okul içinde daha yüksek içsel motivasyonları vardır. Bu da gençleri gönüllü olmaya teşvik etmektedir (Johnson vd., 1998: 21). Bu bağlamda gençler okul ve diğer sosyal yaşantılarından arta kalan zamanlarında kendini ifade etmek, yalnızlık duygusundan arınmak ve topluma yararlı olma duygusunu gidermek için gönüllü faaliyetlere katılabilmektedir.

2.2.4. Gençlerin Gönüllü Kuruluşlara Katılım Düzeyleri

Batılı toplumlarda sayıları ve etkinlikleri yüksek olan gönüllü kuruluşlar, gençler için önemli bir gönüllülük alanıdır. Birçok öğrenci daha üniversite öncesinden başlayarak belirli bir gönüllü kuruluşta gönüllü olma deneyimini elde edebilmektedir. Dünya Üniversitelerinin Akademik Sıralaması (Academic Ranking of World Universities) Listesi'ne göre 2012'de ilk 10 üniversite arasında yer alan üniversitelerin sosyal sorumluluk alanında yaptıkları çalışmalar incelendiğinde gönüllülük faaliyetlerinin ağırlıklı olarak gençler alanında öğrenci toplulukları, topluma hizmet merkezleri ve dersler aracılığıyla yürütüldüğü görülmüştür (Mutlu vd., 2013: 17-19).

Galston (2004: 263-266) tarafından yapılan “Yurttaşlık Eğitimi ve Siyasi Katılım” adıyla yapılan bir araştırmada gönüllülük faaliyetlerinin, lisenin son yıllarıyla üniversite yaşamında arttığı, fakat ücretli bir işte çalışmaya başladıktan sonra azaldığı, gençlerin ancak üçte birinin gönüllü olarak çalışmaya devam ettiği ortaya çıkmıştır. Genel olarak gençlerin gönüllü katılımı konusunda birtakım kısıtlardan da söz edilmektedir. Bunlar; yaş, ekonomik durum, yer, zaman, hazır olmama gibi konularda yoğunlaşmaktadır.

Genç gönüllülük adına öne çıkan birçok gönüllü kuruluş ve onların yapmış olduğu projeler bulunmaktadır. Bunlardan; Avrupa Gönüllü Hizmeti Gençlik Programı; sosyal uyumu güçlendirmek ve gençlerin aktif yurttaşlığını teşvik etmek adına, karşılıklı anlayış ve gençler arasında hoşgörü geliştirmeyi amaçlamaktadır. Avrupa Birliği'nin oluşturduğu ve harekete geçirdiği Gençlik Programı, 2004 yılından bu yana Türkiye'de AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı- Ulusal Ajans tarafından yürütülmektedir. 2011 yılından itibaren Avrupa Birliği Bakanlığına bağlı olarak

faaliyetlerini gerçekleştiren Ulusal Ajans, Gençlik Programı içerisinde yer alan Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH) ile de gönüllülük alanında tanınan bir kurum haline gelmiştir. Avrupa Gönüllü Hizmeti Gençlik Programı genel olarak şu başlıkları hedef olarak belirlemiştir ([http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/ Turkiyedegonulluluk.pdf](http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiyedegonulluluk.pdf)):

- Aktif vatandaşlık,
- Gençler arasında birliği ve anlayışı teşvik etmek,
- Gençleri Avrupa'nın geleceğini inşa etmeye davet etmek,
- Avrupa içinde ve dışında gençlerin faal olmalarını sağlamak,
- Yaygın öğrenimin daha çok hayata geçirilmesini sağlamak, herkes tarafından bilinirliğini ve kabul edilirliliğini arttırmak,
- Tüm gençleri, özellikle imkanları kısıtlı gençleri dahil etmeye çalışmak.

Gönüllü katılımı arttırmak için yapılan gençlik çalışmalarının temelinde ilk olarak; gençlerin yurttaş olarak siyasi ve toplumsal katılımını arttırmak, onları aktif yurttaşlar olarak kuruluşlarda söz alma ve karar verme süreçlerine dahil etmek, ikinci olarak da gençlerin mesleki hayatlarına fayda sağlamak, gerekli beceri ve yetkinliklere sahip olmalarını sağlamak önemli olmaktadır (Kurtaran ve Yurttagüler, 2014: 9).

Gönüllü katılımı, gönüllü kuruluşlar için gençler önemli bir potansiyeli temsil etmektedir. Türk toplumunda nüfusun önemli bir bölümünü gençler oluşturduğu halde gençlerin gönüllü kuruluşlar içinde yeterince yer almadıkları görülmektedir (Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 2002: 101). Diğer taraftan, Dünya Değerler Araştırması (2012)'na göre; gönüllü faaliyetlere katılanların oranı sıralamasında Türkiye %1,7'lik değerle, 55 ülke arasında sonuncu sırada yer almıştır. Gönüllü katılım yüzdesi ABD'de %67,8, İsveç'te %56,4, Hollanda'da %49,8'dir.

Bu kapsamda, TEGV (2010)'in araştırması incelendiğinde, olumsuz sonuçlar daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. 15 ilin kentsel bölgelerinde 18-35 yaş diliminde 748 gençle yapılan yüz yüze görüşmelere göre, son bir yıl içinde Türkiye'deki gençlerin sadece %4,8'inin gönüllülük faaliyetlerine katıldığı görülmüştür. Başka bir deyişle gençlerin %95,2'si son bir yılda hiç gönüllü faaliyette bulunmamıştır. Türk gençlerinin gönüllülük faaliyetlerine bu kadar düşük oranda katılmalarının nedenleri arasında,

zaman ve maddi olanaklardaki yetersizlikler en önemli neden olarak görülmektedir. Aynı araştırmada evet yanıtı verenlerin çoğunluğu (%53), gönüllülük faaliyetine haftada ancak dört veya daha az zaman ayırabilmektedir. Haftada 9 saatten fazla zaman ayıranlar ise %23,4'dür.

Bu sonuçlara göre Türkiye'de gönüllülüğün yeterli düzeyde olmadığını daha iyi algılayabilmek için ABD'deki benzer araştırmalara bakılabilir. 2008 yılında 61.8 milyon Amerikalı yetişkin (nüfusun % 26,4'ü) toplam 8 milyar saat gönüllü hizmet sunmuştur. Ekonomik krize rağmen toplam katılan birey sayısı 2007'ye göre bir milyon kişi artmıştır. 16-24 yaş grubunda katılan genç sayısı 2007'de 7.8 milyon iken, 2008'de 441 bin kişi artarak 8.2 milyon olmuştur (Erdoğan, 2012: 12).

Bir toplumun iyi bir gençlik politikası gerçekleştirmesi bağlamında gençler arasında gönüllü hizmet esas görülmektedir. Buna göre, gençler arasında gönüllü katılımın yaygınlaştırılması “demokratik değerlere yönelik duyarlılığının gelişmesi için hayati bir öneme sahiptir” (Bjällesjö, 2009: 26). Genç gönüllülüğünün arttırılması, onların toplumda söz sahibi olmasına, etraflarında olup biten her türlü olaya ilişkin farkındalık düzeylerinin gelişimiyle ilişkili olmaktadır. Gençlerin hangi alanlarda olursa olsun gözlemledikleri sorunlara çözüm üretebilmelerinde aktif olarak rol almalarının teşvik edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Bağcı, 2013: 48-49).

2.2.5. Gönüllü Olmanın Gençlere Sağladığı Kazanımlar

Gençler açısından gönüllülük önemli bir öğrenme metotudur. Bireyler gönüllü faaliyetler aracılığıyla kişisel özelliklerini güçlendirip geliştirirken, bir yandan da farklı beceriler edinme ve hatta kendi içlerinde varolan yeni yetenekleri de keşfetme fırsatı yakalamış olmaktadır (Özçağdaş, 2013: 88).

Gönüllü olmanın gençlere sağladığı dört yeterlilik vardır (Hansen, 2008: 93):

- Uzmanlık becerileri: Okul bilgisi- iş deneyimi, gelecekte veya şuanki meslek hakkında sahip olunabilecek bilgi ve tecrübe.
- Yöntemsel beceriler: Olaylar karşısında hızlı ve pratik sorun çözme, olayları ayrıştırıp sonuca ulaşarak analitik düşünme yeteneğini geliştirme.
- Sosyal beceriler: Gönüllülerle veya hizmet verilen kişilerle yapılan takım çalışması, empati kurma ve etkin iletişim.

- Kişisel beceriler: Organizasyon yeteneğine sahip olma, gözlem, girişimci olma vb.

Gönüllülükte çeşitli işlerle başa çıkma ve nesiller arası çalışma da dahil olmak üzere birçok farklı beceriler ortaya çıkmaktadır. Pratikte yaşanan bu öğrenme süreçleri gençlerin beceri gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Pratt (2005:8)'in gönüllü olan gençler üzerine yapmış olduğu araştırmasında; özellikle imkanları kısıtlı gençler açısından gönüllü hizmetin, kariyer geliştirme ve istihdam olanakları için güçlü bir araç olabildiği vurgulanmaktadır. Çünkü gönüllü olmak gençlerin mesleki gelişimine katkıda bulunabilmektedir. Sosyal ilişkilerin gelişimi, özgüven artışı, çeşitli sosyal konular hakkında bilgi edinme, yardım toplama, proje uygulama, çeşitli paydaşlarla ilgilenme gibi faaliyetlerin tümü, kişinin profesyonel kapasitesini pozitif yönde etkileyerek iş bulmasını kolaylaştırmaktadır (Bağcı, 2013: 48-49). Gönüllülük, gençlerin hem kişisel gelişimlerine katkıda bulunurken, hem de yaşadıkları toplum üzerinde değişim yaratmaktadır. Çeşitli kültürler arasında daha insancıl ve uyumlu ilişkiler, işbirliği, sosyal sermaye ve varolan kaynakların daha etkin kullanımı, bireyler arasında duyarlılığın ve farkındalığın gelişmesi, gönüllülük sayesinde gelişmeye devam eden süreçler olmaktadır. Gençler, kendilerinden farklı kültür ve eğitim düzeylerine sahip insanlarla aynı ortamlarda bulunup bilgi alışverişinde bulunabilmekte ve onların hayat tecrübelerinden yararlanma fırsatına sahip olabilmektedir.

Özetle gönüllü katılım gençlerin özgüveni yüksek, çevresine ve geleceğine karşı daha güvenli ve dünyaya karşı daha hoşgörülü bakmasını sağlamaktadır. Gönüllü olma deneyimi gençlerin bireysel sorumluluk duygusunu ve toplumsal sorunlara etkin çözümler üretebilme yeteneğini geliştirmesini sağlamaktadır. Böylece gençlerin kişisel gelişimini ve mesleki yaşamını olumlu yönde etkilemektedir. Aynı zamanda gençlerin tanımadıkları kimselerle paylaşım içinde olmasını, kendilerini onların yerine koyarak empati yeteneklerini de yükseltmelerini sağlamaktadır. Birey sadece kendi sorunlarını değil, başkalarının sorunlarını da çözebilmeyi öğrenmektedir. Bu bağlamda gençlerin gönüllü katılımı bireysel anlamda birçok kazanım sağlarken aynı zamanda ekonomik ve sosyal kalkınmaya da önemli katkılar sunmaktadır.

BÖLÜM 3. GÖNÜLLÜ KURULUŞLARDA AKTİF OLARAK GÖNÜLLÜ OLAN GENÇLERİN GÖNÜLLÜ OLMA DÜZEYLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Konusu

Günümüzde gönüllülük toplumsal bir gereklilik haline gelmiştir. Günün koşullarına, insanların yaşadığı bölgeye ve ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Bu ihtiyaçlar da insanları bir amaç etrafında gönüllü olarak birleşmesini sağlamaktadır. Sosyal adaleti, barışı, sosyal değişimi desteklemek, insanların iyilik durumunun geliştirilmesi için çaba sarfetmek devletin görevlerinden biridir. Bu noktada devletin imkanlarının yetersiz kaldığı, tüm sorunlara zamanında ve hızlı bir şekilde cevap veremediği durumda ise gönüllü kuruluşlar devreye girmektedir.

Eğitim, sağlık, yaşlı bakımı, afetle mücadele, çevre, kadın, din, insan hakları vb. alanlar gönüllü kuruluşların önemli faaliyet alanları arasında sayılmaktadır. Bu alanlarda faaliyet gösteren gönüllü kuruluşların sayılarının giderek artması, söz konusu ihtiyaçların karşılanması noktasında önemli fırsatlar sunmaktadır.

Gönüllü kuruluşlar daha fazla gönüllüye ihtiyaç duymakta, faaliyetlerini gerçekleştirmek için gençleri gönüllülüğe teşvik etmektedir. Gençler, gönüllü bireyler olarak toplumda üzerine düşen sorumlulukların farkına varıp bu doğrultuda çeşitli alanlarda faaliyetler düzenlemektedir. Her geçen gün çevremizde olup biten yeni bir sorunun haberini alırken, genç gönüllüler bu alanda yaptıkları gönüllü hizmetlerle tüm dünyaya seslerini duyurmakta, hızlı ve dinamik olarak gönüllü hizmetleri yürütmektedir. Bu anlamda genç gönüllülüğü büyük önem taşımaktadır.

Gönüllü kuruluşlarda aktif olarak gönüllü olan üniversite öğrencilerinin gönüllülük düzeylerini ve beklentilerini belirlemek bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Yalova'daki gönüllü kuruluşlarda aktif olarak gönüllü olan üniversite öğrencilerinin gönüllülük düzeylerini belirlemek ve gönüllülük hakkındaki tutum, düşünce ve davranışlarını ortaya koymaktır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar araştırılmıştır:

1. Yalova ilinde gönüllü kuruluşlarda aktif olarak çalışan üniversite öğrencilerinin gönüllü katkı ve katılımlarını belirlemek,
2. Üniversite öğrencilerinin gönüllülük konusundaki beklentilerini belirlenmek,
3. Gönüllü kuruluşlarla ilgili beklentilerini ortaya koymak,
4. Üniversite öğrencilerinin gönüllü faaliyet alanlarını tespit etmek,
5. Üniversite öğrencilerini gönüllü olmaya yönelten faktörleri ortaya koymak.

3.3. Araştırmanın Önemi

Araştırma, gönüllülüğün gençlere sağladığı kişisel eğitim, gelişim ve içinde bulundukları topluluklar için gönüllü olma düzeylerini ortaya koymakta, gönüllü kuruluşlar ile gençlerin işbirliğinin sonuçlarını betimlemektedir. Genç gönüllülerin gönüllü olma düzeylerinin belirlenmesi ve bu konudaki düşünce, istek ve tutumlarının ortaya koyulması açısından önemli olmaktadır.

Diğer taraftan gönüllü kuruluşların hizmet sundukları alanların ortaya koyulması, genç gönüllü kapasitelerinin belirlenmesi, sürekli gelişim durumları takibi açısından araştırma olanağı sağlamaktadır. Bu durum gönüllü kuruluşların iyileştirilmesine yönelik zemin hazırlamaktadır.

Ayrıca ülkemizde dinamik bir yapıya sahip genç nüfusun gönüllülük algısı, gönüllü kuruluşlara katılımı ve farkındalık düzeyleri hakkında yeterli ve güncel çalışma bulunmamaktadır. Bundan dolayı araştırma, genç gönüllülerin bu alanda aktif olma durumunu ortaya koymakta ve bu konuda literatüre katkı sağlamaktadır.

3.4. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları

Araştırmanın varsayımları şu şekilde sıralanabilir:

1. Araştırmada ulaşılan 225 genç gönüllünün evreni yansıtacağı varsayılmıştır.
2. Genç gönüllülüğünü anlamaya ve genç gönüllülerin gönüllülük konusundaki istek ve beklentilerinin anlaşılmasına katkı sağlayacağı varsayılmıştır.
3. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin anket sorularına içtenlikle ve doğru olarak cevap verdikleri varsayılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları ise şunlardır:

1. Ankete katılan gençlerin üniversite öğrencisi olmalarıyla sınırlıdır.
2. Yalova ilinde bulunan gönüllü kuruluşlarla ve gönüllü kuruluşlarda aktif olarak gönüllü çalışan üniversite öğrencileriyle sınırlıdır.

3.5. Araştırmanın Modeli

Araştırma, Yalova ilinde bulunan, gönüllü kuruluşlara aktif olarak katılan üniversite öğrencilerinin gönüllülük düzeyleri ve beklentilerini araştırmaya yönelik olduğundan tarama yöntemindedir. Karasar (2005: 77)'a göre tarama yöntemi, var olan bir durumu ortaya çıkarmaya ve olduğu şekliyle betimlemeye çalışan bir araştırma yöntemidir. Bu yöntemde, araştırmaya konu olan birey veya nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

3.6. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın çalışma evrenini, Yalova ilinde bulunan gönüllü kuruluşlarda aktif olarak gönüllü olan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada tüm evrene ulaşabilmek için 2015 yılı verilerine göre hazırlanmış olan gönüllü kuruluşların listesinden yararlanılmıştır. Bu listede yer alan gönüllü kuruluşlar içinde aktif olarak çalışan üniversite gençleri evren olarak seçilmiştir. Bütün evren 420 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Bunların arasından 225 kişiye ulaşılmıştır.

3.7. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada verilerin toplanması için anket yöntemi kullanılmıştır. Anket soruları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerden oluşurken, ikinci bölüm gönüllülüğe ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Ankette toplamda 22 soru bulunmaktadır. 21 soru kapalı uçlu olup, son 1 soru açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Böylelikle gençlerin gönüllü kuruluşlar ve gönüllü katılımı hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

Anket tüm evrene uygulanmadan önce anket ölçeği ön teste tabi tutulmuş ve bu kapsamda sorular geliştirilmiştir. Gönüllü olan üniversite öğrencileriyle görüşülerek 23 kişiye ön test yapılmış ve anket formuna son şekli verilmiştir.

Elde edilen verilerin analizindeki istatistiksel işlemler için SPSS WIN 17.0 paket

programını kullanılmıştır. Öğrencilerin her soruya verdikleri cevaplar incelenerek, frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanmıştır.

3.8. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

Gönüllü kuruluşlarda aktif olarak gönüllü olan gençlerin gönüllü olma düzeylerini ve beklentilerini belirlemeye yönelik yapılan araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.8.1. Kişisel Özelliklere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Bu bölümde, anket sorularını yanıtlayan üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, fakülte ve sınıf durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Kişisel Özelliklere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kategoriler	Değerler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	122	54,2
	Erkek	103	45,8
Yaş	17-19	33	14,7
	20-22	123	54,7
	23-25	63	28
	26 ve üzeri	6	2,7
Fakülte	İİBF	108	48
	Hukuk	37	16,4
	Mühendislik	54	24
	İslami İlimler	26	11,6
Sınıf	Hazırlık	7	3,1
	Birinci Sınıf	42	18,7
	İkinci Sınıf	52	23,1
	Üçüncü Sınıf	76	33,8
	Dördüncü Sınıf	48	21,3
	Toplam	225	100,0

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %54,2'si kadın, %45,8'i ise erkektir. Kadın katılımcılar kısmen daha fazla görülmesine karşın, genel dağılımda birbirine yakın oranlar göze çarpmaktadır.

Yaşa ait bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların %54,7'si 20-22 yaş aralığındaki kişilerden oluşmaktadır. Bunu daha sonra %28 ile 23-25 yaş aralığındaki kişiler takip

etmektedir. 26 ve üzeri yaş aralığında olan katılımcıların çok az olduğu görülmekte, 20-25 yaş aralığında gönüllü katılım artmaktadır.

Katılımcıların fakülte durumu değerlendirildiğinde %48,0'ı İktisadi ve İdari Bilimler, %24'ü Mühendislik, %16,4'ü Hukuk ve %11,6'sı ise İslami İlimler Fakültesi'nde okumaktadır. Ağırlıklı olarak İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin daha fazla gönüllü olduğu görülmektedir.

Katılımcıların %33,8'i üçüncü sınıf, %23,1 ikinci sınıf, %21,3'ü dördüncü sınıf, %18,7'si birinci sınıfta okumaktadır. En düşük %3,1 oranıyla hazırlık sınıfı oluşturmaktadır. Öğrencilerin ağırlıklı olarak üçüncü sınıfta gönüllülük faaliyetlerine daha fazla katıldığı değerlendirilmiştir.

3.8.2. Katılımcıların Ailevi Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Bu bölümde, anket sorularını yanıtlayan üniversite öğrencilerinin kardeş sayısı, ailelerinin ikamet yeri ve aylık ortalama gelir durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Ailenin İkamet Ettiği Yere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ailenin İkamet Yeri	Frekans	Yüzde
İl	148	65,8
İlçe	59	26,2
Kasaba	5	2,2
Köy	13	5,8
Toplam	225	100,0

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin ailelerinin %65,8'i il merkezlerinde, %26,2'si ise ilçelerde yaşamaktadır. Bununla birlikte köyde yaşayanların oranı %5,8 iken, kasaba da %2,2 düzeyindedir.

Tablo 3. Kardeş Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kardeş Sayısı	Frekans	Yüzde
Yok	7	3,1
1	75	33,3
2	75	33,3
3	31	13,8
4 ve üzeri	37	16,5
Toplam	225	100,0

Katılımcıların kardeş durumu değerlendirildiğinde 1 ve 2 kardeşe sahip bireylerin oranı %33,3 iken, 4 ve üzeri kardeşe sahip bireyler %16,4, 3 kardeşe sahip bireylerin oranı ise %13,8 dir. Hiç kardeşi olmayan katılımcılar %3,1'lik kısmı temsil etmektedir.

Tablo 4. Ailenin Aylık Ortalama Gelirine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ailenin Aylık Geliri	Frekans	Yüzde
1000 TL ve altı	22	9,9
1001-1500 TL	39	17,3
1501-2000 TL	61	27,1
2001-2500 TL	48	21,3
2501 TL ve üstü	55	24,4
Toplam	225	100,0

Katılımcıların ailelerinin aylık ortalama gelir durumuna bakıldığında %27,1 ile en yüksek değere sahip 1501-2000 TL arasında geliri olan ailelerin yer aldığı görülmektedir. Bunu %24,4 ile 2501 TL ve üstü gelire sahip aileler ve %21,3 ile 2001-2500 TL gelir, ardından %17,3 ile 1001-1500 TL gelire sahip ailelerin takip ettiği görülmektedir. Ailelerin aylık geliri 1000 TL ve altında olanların oranı ise, %9,9 düzeyindedir.

Tablo 5. Yarı Zamanlı Olarak Çalışmaya İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Yarı Zamanlı Çalışma	Frekans	Yüzde
Evet	34	15,1
Hayır	142	63,1
Bazen	49	21,8
Toplam	225	100,0

Katılımcıların yarı zamanlı olarak bir işte çalışma durumu değerlendirildiğinde %63,1'i hayır cevabını verirken, %15,1'i evet cevabını vererek yarı zamanlı çalıştığını belirtmiştir. Bazen cevabını verenler ise %21,8'i temsil etmektedir. Gönüllü olarak çalışan katılımcıların önemli bir bölümünün yarı zamanlı olarak çalışmadığı görülmektedir.

3.8.3. Katılımcıların Gönüllü Olma Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Bu bölümde, anket sorularını yanıtlayan üniversite öğrencilerini gönüllülüğe yönlendiren faktörler, gönüllülük faaliyetlerinde haftalık yer alma durumu, geçmişte gönüllü olunan gönüllü kuruluş sayısı, ailede gönüllü olan birey ve ailenin gönüllülüğü destekleme durumu, gençleri gönüllülüğe teşvik eden medya türü, en fazla tercih edilen gönüllü çalışma alanı, gençlerin gönüllü kuruluşlara ilgisi ve gönüllü kuruluşların kariyere ve gençlere katkılarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 6. Gönüllü Kuruluşta Gönüllü Olmaya Yönlendiren Faktörlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kategoriler	Değerler	Frekans	Yüzde
Arkadaş	Evet	101	44,9
	Hayır	124	55,1
Aile	Evet	22	9,8
	Hayır	203	90,2
Üniversite	Evet	49	21,8
	Hayır	176	78,2
Kendi inisiyatifim	Evet	179	79,6
	Hayır	46	20,4
Diğer	Evet	9	4,0
	Hayır	216	96,0
	Toplam	225	100,0

Gönüllü kuruluşlarda gönüllü olmaya yönlendiren faktörlere bakıldığında, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin en yüksek oranla %79,6'sının kendi inisiyatifiyle gönüllü kuruluşlara yöneldiği görülmektedir. Bu da gönüllülüğün herkesin özgür iradesiyle yapılan bir faaliyet olduğunu doğrular niteliktedir. İkinci sırada ise %44,9 ile arkadaş faktörünün geldiği ve gönüllülüğün sosyal çevreyle yakından ilişkili olduğu, arkadaş faktörünün gönüllü olma durumunu önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte üniversitenin %21,8 ile gönüllü olmaya yönlendirmede etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Gönüllülük Faaliyetlerinde Haftalık Yer Alma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Haftalık Gönüllü Çalışma Saati	Frekans	Yüzde
1-2 saat	108	48,0
3-4 saat	76	33,8
5-6 saat	24	10,7
7-8 saat	8	3,5
9 saat ve üzeri	9	4,0
Toplam	225	100,0

Ankete katılan öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerinde haftalık yer alma durumuna bakıldığında, en yüksek oran %48 ile hafta 1-2 saattir. %33,8'inin ise 3-4 saat gönüllü olarak çalıştığı görülmektedir. 5-6 saat çalışanlar %10,7'lik kısmı oluşturmaktadır.

Tablo 8. Geçmişte Gönüllü Olunan Gönüllü Kuruluş Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Gönüllü Kuruluş Sayısı	Frekans	Yüzde
Yok	64	28,4
1	95	42,2
2	49	21,8
3	13	5,8
4	2	0,9
5 ve üzeri	2	0,8
Toplam	225	100,0

Ankete katılan öğrencilerin %71,6 sınıfın geçmişte de aktif olarak gönüllü kuruluşlarda gönüllü olduğu, %28,4'ünün geçmişte gönüllü olmadığı görülmektedir. Geçmişte gönüllü kuruluşa gönüllü olanlar arasında en yüksek oran %42,2 ile 1 gönüllü kuruluş iken, bunu %21,8 ile 2 gönüllü kuruluş takip etmektedir.

Tablo 9. Ailede Gönüllü Kuruluşa Aktif Olarak Gönüllü Katılma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Ailede Gönüllü Olan Birey	Frekans	Yüzde
Evet	72	32
Hayır	121	53,8
Bilmiyorum	32	14,2
Toplam	225	100,0

Ankete katılan öğrencilerinin ailelerinde gönüllü kuruluşa aktif olarak yer alma durumuna bakıldığında öğrencilerin yaklaşık yarısı %53,8’lik oranla hayır cevabını verirken %32 evet cevabı verdiği görülmektedir.

Tablo 10. Aile Üyelerinin Gönüllü Kuruluşa Katılmalarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kategoriler	Değerler	Frekans	Yüzde
Anne	Evet	16	7,1
	Hayır	209	92,9
Baba	Evet	17	7,6
	Hayır	208	92,4
Kardeş	Evet	62	27,6
	Hayır	163	72,4
Yok	Evet	148	65,8
	Hayır	77	34,2
	Toplam	225	100,0

Aile üyelerinin gönüllü kuruluşa katılma durumuna baktığımızda, anne ve babanın herhangi bir gönüllü kuruluşa %93’e varan oranlarda gönüllü olmadıkları, sadece %7’sinin gönüllülük konusunda rol aldığı, kardeşlerin ise ailede en fazla oranla %27,6 ile gönüllü oldukları görülmektedir. Ailede en çok gönüllü olan bireyin kardeş olması giderek artan genç gönüllülüğü ve gençlerin bu alanda bilinçlenmesiyle doğru orantılıdır.

Tablo 11. Ailenin Gönüllü Olmayı Desteklemesine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Aile Desteği	Frekans	Yüzde
Evet	169	75,1
Hayır	5	2,2
Kısmen	51	27,7
Toplam	225	100,0

Katılımcıların ailelerinin gönüllü olma durumuna bakıldığında %75,1 oranla ailelerinin gönüllü olma durumunu desteklediği görülmektedir. Kısmen desteklediğini düşünenler ise %27,7'dir. Gönüllülüğe olan sosyal desteğin aileden gelmesi genç gönüllüleri gönüllülüğe teşvik etme açısından ve gönüllü hizmetlerin devamlılığı açısından önemli olmaktadır.

Tablo 12. Gönüllülüğe Teşvik Eden Medya Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kategoriler	Değerler	Frekans	Yüzde
Yazılı Medya	Evet	46	20,4
	Hayır	179	79,6
İşitsel Medya	Evet	33	14,7
	Hayır	192	85,3
Görsel Medya	Evet	112	49,8
	Hayır	113	50,2
Sosyal Medya	Evet	165	73,3
	Hayır	60	26,7
	Toplam	225	100,0

Gönüllülüğe teşvik eden medya türü durumuna bakıldığında gençler arasında yaygın ve mobil olarak kullanılan sosyal medyanın %73,3 ile en yüksek medya faktörü olduğu, ikinci sırada ise %49,8 ile görsel medyanın geldiği görülmektedir. Bununla birlikte yazılı medyanın gönüllülüğe teşvik etme oranı %20,4 iken işitsel medyanın oranı %14,7'de kalmaktadır.

Araştırma sonuçlarından anlaşılabileceği üzere sosyal medyanın kolay ulaşılabilir ve hızlı olmasının diğer medya türlerinin önüne geçtiği, özellikle gençler arasında önemli bir faktör olduğu ortaya çıkmaktadır. Sosyal ağlar, bloglar, sohbet siteleri, forumlar gençleri gönüllü olmaya teşvik ederek, kolay bilinçlenmelerini sağlamaktadır. Mikro bloglar, anlık mesajlaşma programları, ardından gelen mikro gönüllülük gibi kolay paylaşım ve gönüllü olabilme fırsatı sağlayan yöntemler ve uygulamalar sayesinde gençler aradıkları ve ilgilendikleri konulara ulaşma fırsatına erişmektedir. Bu bağlamda gönüllü kuruluşların sosyal medyayı kullanmaları genç gönüllüleri kazanma ve onlarla iletişim kurmada önemli bir platform sunmaktadır.

Tablo 13. Gönüllü Faaliyet Alanlarına Göre Gönüllü Katılıma İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kategoriler	Değerler	Frekans	Yüzde
Eğitim	Evet	107	47,6
	Hayır	118	52,4
Sağlık	Evet	85	37,8
	Hayır	140	62,2
Çevre	Evet	80	35,6
	Hayır	145	64,4
Kültür-Sanat	Evet	78	34,7
	Hayır	147	65,3
Spor	Evet	33	14,7
	Hayır	192	85,3
Sosyal Hizmetler	Evet	93	41,3
	Hayır	132	58,7
	Toplam	225	100,0

Gönüllü kuruluşların herbirinin yöneldikleri alanlar farklılık göstermektedir. Gençler tek bir alanda gönüllü olabileceği gibi birden fazla alanda da gönüllü olabilmektedir. Tercih edilen alan durumuna bakıldığında birinci sırada %47,6 ile eğitim alanı geldiği, bunu %41,3 ile sosyal hizmetler alanının takip ettiği, sağlık alanına yönelen öğrencilerin ise %37,8’lik bir orana sahip olduğu görülmektedir. Daha sonra ise %34,7 ile kültür-sanat, %14,7 ile de spor gelmektedir.

Türkiye’deki toplumsal ihtiyaçlar dikkate alındığında eğitim ve sosyal hizmetler alanlarının öne çıkması tutarlılık arz etmektedir.

Tablo 14. Gönüllü Olarak Gönüllü Kuruluşta Yer Almaya İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Kategoriler	Değerler	Frekans	Yüzde
Kendimi İyi Hissetmek	Evet	130	57,8
	Hayır	95	42,2
Toplumsal Sorumluluk Bilinci	Evet	172	76,4
	Hayır	53	23,6
Boş zamanı Değerlendirmek	Evet	77	34,2
	Hayır	148	65,8

Tablo 14'ün devamıdır.

Tecrübe Sahibi Olmak	Evet	121	53,8
	Hayır	104	46,2
Yeni arkadaşlıklar	Evet	55	24,4
	Hayır	170	75,6
Saygınlık	Evet	17	7,6
	Hayır	208	92,4
Diğer	Evet	3	1,3
	Hayır	222	98,7
	Toplam	225	100,0

Gönüllü olarak bir gönüllü kuruluştaki yer alma durumuna bakıldığında, araştırmaya katılan üniversite öğrencileri arasında %76,4 ile toplumsal sorumluluk bilincinin ilk sırada geldiği, bunu ise %57,8 ile kendini iyi hissetmek, %53,8 oranı ile tecrübe sahibi olma faktörünün izlediği görülmektedir. Bununla birlikte boş zamanını değerlendirmek için gönüllü olanların oranı %34,2 iken yeni arkadaşlıklar kurmak için gönüllü olanların oranı %24,4'tür. Bu bağlamda öğrencilerin başta toplumsal sorumluluk bilinci olmak üzere tecrübe edinmek ve sosyalleşmek için de gönüllü olmayı tercih ettikleri belirlenmiştir.

Tablo 15. Katılımcılara Göre Gençlerin Gönüllü Kuruluşlara İlgisi Göstermesine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Gençlerin Gönüllü Kuruluşlara İlgisi Gösterme Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	34	15,1
Hayır	112	49,8
Kısmen	79	35,1
Toplam	225	100,0

Araştırmaya katılan gönüllü üniversite öğrencilerinin %15,1'i gönüllü kuruluşların gençler tarafından ilgi gördüğünü, %49,8'i ilgi görmediğini, %35,1'ise kısmen ilgi gördüğünü ifade etmektedir. Katılımcıların yaklaşık yarısı gençlerin gönüllü kuruluşlara ilgisiz olduğunu belirtmektedir. Gençlerin bu ilgisi gönüllü kuruluşların genç gönüllüleri doğru değerlendirmesiyle yakından ilişkili olmaktadır.

Tablo 16. Katılımcılara Göre Gönüllü Kuruluşların Kendilerini Tanıtılabilmelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Gönüllü Kuruluşların Kendilerini Tanıtma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	58	25,8
Hayır	81	36,0
Kısmen	86	38,2
Toplam	225	100,0

Gönüllü kuruluşların kendini tanıtabilme durumu hakkında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %25,8'i evet cevabını verirken, %36'sı hayır, %38,2'si ise kısmen cevabını vermiştir.

Tablo 17. Katılımcılara Göre Gönüllü Katılımın Gençlerin Kariyerine Katkı Sağlamasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Gönüllü Katılımın Kariyerine Katkı Sağlama Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	160	71,1
Hayır	16	7,1
Kısmen	49	21,8
Toplam	225	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %71,1'i gelecekteki kariyer planlaması hakkında gönüllü katılımın katkı sağlayacağını, %7,1'i bir etkisinin olmayacağını, %21,8 ise kısmen katkısının olacağını ifade etmektedir. Çıkan sonuçlar üniversite öğrencilerinin kariyer planlaması açısından bilinçli bir şekilde gönüllü faaliyetlere yöneldiklerini göstermektedir.

Tablo 18. Ailenin İkamet Ettiği Yere Göre Ailenin Gönüllü Olmayı Destekleme Durumu Arasındaki İlişki

			Ailenin İkamet Ettiği Yer				Toplam
			İl	İlçe	Kasaba	Köy	
Ailenin Gönüllü Olmayı destekleme Durumu	Evet	Frekans	117	42	3	10	172
		Yüzde	68,0%	24,4%	1,7%	5,8%	100,0%
	Hayır	Frekans	1	0	1	0	2
		Yüzde	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Kısmen	Frekans	30	17	1	3	51
		Yüzde	58,8%	33,3%	2,0%	5,9%	100,0%
Toplam			148	59	5	13	225
			65,8%	26,2%	2,2%	5,8%	100,0%

Yüzde 0,05 anlamlılık ve 6 serbestlik derecesine göre $X^2 = 23,15$ $P = ,001$

Ailenin ikamet ettiği yer ile ailenin gönüllü olmayı destekleme durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin büyük bir çoğunluğunun gönüllü olma durumunu desteklediği, destekleyen ailelerin %68'i il merkezinde, %24,4'ünün ise ilçede yaşamakta olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Cinsiyete Göre Haftada Ortalama Gönüllülük Faaliyetlerinde Yer Alma Durumu Arasındaki İlişki

			Haftada Ortalama Gönüllülük Faaliyetlerinde Yer Alma Durumu					Toplam
			1-2 saat	3-4 saat	5-6 saat	7-8 saat	9 ve üzeri saat	
Cinsiyet	Kadın	Frekans	61	43	9	4	5	122
		Yüzde	50,0%	35,2%	7,4%	3,3%	4,1%	100,0%
	Erkek	Frekans	47	34	15	3	4	103
		Yüzde	45,6%	33,0%	14,6%	2,9%	3,9%	100,0%
Toplam			108	77	24	7	9	225
			48,0%	34,2%	10,7%	3,1%	4,0%	100,0%

Yüzde 0,05 anlamlılık ve 4 serbestlik derecesine göre $X^2 = 3,03$ $P = ,551$

Cinsiyet ile haftada ortalama gönüllülük faaliyetlerinde yer alma durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, her iki cinsiyet grubunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık %85'nin haftada 1 ila 4 saat arasında gönüllülük faaliyetinde bulunduğu, haftalık 9 saat ve üzerinde gönüllü olarak çalışan öğrenci ortalamasının ise %4 seviyelerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca kadın erkek arsında belirgin bir fark bulunmamakta olup, 1-2 saat gönüllü olan kadın katılımcılar %50, erkekler ise %45,6'yı oluşturmaktadır.

Tablo 20. Ailenin Aylık Ortalama Gelirine Göre Ailenin Gönüllü Olmayı Destekleme Durumu Arasındaki İlişki

			Ailenin Aylık Ortalama Gelir Durumu					Toplam
			1000 TL ve altı	1001-1500 TL	1501-2000 TL	2001-2500 TL	2501 TL ve üstü	
Ailenin Gönüllü Olmayı Destekleme Durumu	Evet	Frekans	16	30	51	34	40	172
		Yüzde	9,9%	17,4%	29,7%	19,8%	23,3%	100,0%
	Hayır	Frekans	0	1	0	1	0	2
		Yüzde	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Kısmen	Frekans	5	8	10	13	15	51
		Yüzde	9,8%	15,7%	19,6%	25,5%	29,4%	100,0%
Toplam			22 9,9%	39 17,3%	61 27,1%	48 21,3%	55 24,4%	225 100,0%

Yüzde 0,05 anlamlılık ve 10 serbestlik derecesine göre $X^2 = 6,65$ $P = ,758$

Ailenin aylık ortalama geliri ile ailenin gönüllü olmayı destekleme durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin büyük bir çoğunluğu gönüllü olma durumunu desteklediği, 1501-2000 TL ve üstü gelirin yaklaşık %75 olduğu, 1000 TL ve altında gelire sahip ailelerin yaklaşık %27 oranına sahip olduğu görülmektedir. Tabloda gelir düzeyinin artması ile birlikte destekleme durumunun da arttığı ancak ailenin destekleme durumu ile gelir durumu arasında doğrudan bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Tablo 21. Geçmişte Gönüllü Olunan Gönüllü Kuruluş Sayısına Göre Gönüllü Katılımının Kariyere Katkı Sağlama Durumu Arasındaki İlişki

			Geçmişte Gönüllü Olunan Gönüllü Kuruluş Sayısı						Toplam
			yok	1	2	3	4	5 ve üzeri	
Gönüllü Katılımının Kariyere Katkı Sağlama Durumu	Evet	Frekans	38	67	44	8	2	1	160
		Yüzde	23,8%	41,9%	27,5%	5,0%	1,2%	0,6%	100,0%
	Hayır	Frekans	6	6	1	3	0	0	16
		Yüzde	37,5%	37,5%	6,2%	18,8%	0,0%	0,0%	100,0%
	Kısmen	Frekans	20	22	4	3	0	0	49
		Yüzde	40,8%	44,9%	8,2%	6,1%	0,0%	0,0%	100,0%
Toplam			64	95	49	14	2	1	225
			28,4%	42,2%	21,8%	6,2%	0,9%	0,4%	100,0%

Yüzde 0,05 anlamlılık ve 10 serbestlik derecesine göre $X^2 = 18,49$ $P = ,047$

Geçmişte gönüllü olunan gönüllü kuruluş sayısı ile gönüllü katılımının kariyere katkı sağlama durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kariyerlerine doğrudan ya da kısmen katkı sağlayacağını düşündükleri görülmektedir. Öğrencilerin %41,9'unun 1, %27,5'inin geçmişte 2 gönüllü kuruluşta çalıştıkları görülmektedir. Diğer taraftan kısmen kariyere katkı sağladığını düşünenlerin %44,9'unun geçmişte 1 gönüllü kuruluşta çalıştığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 22. Yaş Göre Haftada Ortalama Gönüllülük Faaliyetlerinde Yer Alma Durumu Arasındaki İlişki

			Haftada Ortalama Gönüllülük Faaliyetlerinde Yer Alma Durumu					Toplam
			1-2 saat	3-4 saat	5-6 saat	7-8 saat	9 ve üzeri saat	
Yaş	17-19	Frekans	17	11	4	1	0	33
		Yüzde	51,5%	33,3%	12,1%	3,0%	0,0%	100,0%
	20-22	Frekans	58	43	13	3	6	123
		Yüzde	47,2%	35,0%	10,6%	2,4%	4,9%	100,0%
	23-25	Frekans	28	22	7	3	3	63
		Yüzde	44,4%	34,9%	11,1%	4,8%	4,8%	100,0%
	26 ve üzeri	Frekans	5	1	0	0	0	6
		Yüzde	83,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Toplam			108 48,2%	76 33,9%	24 10,7%	7 3,1%	9 4,0%	225 100,0%

Yüzde 0,05 anlamlılık ve 12 serbestlik derecesine göre $X^2 = 5,93$ $P = ,920$

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin her yaş grubundaki öğrencilere baktığımızda, gönüllü çalışmanın çoğunlukla 1-2 saat ve 3-4 saat arasında yoğunlaştığı, ayrı ayrı yaş grupları incelendiğinde ise, 17-19 yaş arasındaki öğrencilerin %51,5'i, 20-22 yaş arasındaki öğrencilerin %47,2'si ve 23-25 yaş arasındaki öğrencilerin ise %44,4'ünün 1-2 saat gönüllü oldukları görülmektedir.

3.9. Araştırmanın Sonuçları

Araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde, elde edilen verilere göre ankete %54,2'si kadın, %45,8'i erkek olmak üzere gönüllü kuruluşlarda aktif olarak çalışan 225 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların yaklaşık yarısını temsil eden %54,7'si 20-22 yaş aralığındaki kişilerden oluşmaktadır. Katılımcıların fakülte dağılımlarına bakıldığında %48'i İktisadi ve İdari Bilimler, %24'ü Mühendislik, %16,4'ü Hukuk ve %11,6'sı ise İslami İlimler Fakültesi'nde okumaktadır. Katılımcıların en fazla oranla %33,8'inin üçüncü sınıfta okuduğu, ardından %23,1 ile ikinci sınıf, %20,9 dördüncü sınıf, %18,7'si ise birinci sınıfta okumaktadır.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aileleri, %65,8 gibi büyük bir bölümü illerde yaşamaktadır. Katılımcıların ailelerinin aylık ortalama gelir durumu verilerine bakıldığında %27,1 ile en yüksek değere sahip 1501-2000 TL arasında geliri olan ailelerin yer aldığı görülmektedir. Bunu %24,4 ile 2501 TL ve üstü gelire sahip aileler ve %21,3 ile 2001-2500 TL gelir, ardından %17,3 ile 1001-1500 TL gelire sahip ailelerin takip ettiği görülmektedir. Ailelerin aylık geliri 1000 TL ve altında olanların oranı ise, %9,9 düzeyinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yarı zamanlı olarak çalışma durumu değerlendirildiğinde %63,1'inin çalışmadığı, %15,1'inin ise yarı zamanlı çalıştığını görülmektedir. Bazen cevabını verenler ise %21,8'i temsil etmektedir. Gönüllü olarak çalışan katılımcıların önemli bir bölümünün yarı zamanlı olarak çalışmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Gönüllü kuruluşlarda gönüllü olmaya yönlendiren faktörlere dair veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin en yüksek oranla %79,6'sının kendi inisiyatifiyle gönüllü kuruluşlara yöneldiği görülmektedir. Bu da gönüllülüğün herkesin özgür iradesiyle yapılan bir faaliyet olduğunu doğrular niteliktedir. Daha sonra sırasıyla %44,9 arkadaş, %21,8 üniversite ve %9,8 aile faktörünün izlediği belirtilmiştir. Öğrencilerin ilk başta kendi istek ve iradeleriyle, daha sonra da bulunduğu sosyal çevreden etkilenerек gönüllü olduğu görülmüştür. Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcıların oranı %4 olmakla beraber, seçeneğin açıklama kısmına yazılan cevaplar incelendiğinde bireyleri gönüllülüğe dini inançların da yönlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların gönüllülüğe ayırdıkları zamanla ilgili olarak, %48'inin 1-2 saat gönüllü olduğu, daha sonra %33,8'inin 3-4 saat gönüllü faaliyetlere katıldığı belirlenmiştir. 5-6 saat çalışanlar ise %10,7'lik kısmı oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin %71,6'sının geçmişte de aktif olarak gönüllü kuruluşlarda gönüllü olduğu, %28,4'ünün geçmişte gönüllü olmadığı görülmektedir. Geçmişte bir gönüllü kuruluşta çalışan katılımcılar %42,2'yi oluştururken, iki gönüllü kuruluşta aktif olarak yer alanlar ise %21,8'i, daha önce hiçbir gönüllü kuruluşta aktif olarak yer almayanlar ise %28,4'ü oluşturmaktadır. Katılımcıların %53,8'inin ailelerinde gönüllü kuruluşta çalışan olmadığı, %32'sinin ailesinde gönüllü kuruluşta gönüllü çalışan olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aile üyelerinin gönüllü kuruluşa katılmasına ilişkin veriler incelendiğinde, anne ve babanın herhangi bir gönüllü kuruluşa % 93'e varan oranda gönüllü olmadıkları sadece %7'sinin gönüllülük konusunda rol aldığı, kardeşlerin ise ailede en fazla oranla %27,6 ile gönüllü oldukları görülmektedir. Ailede en çok gönüllü olan bireyin kardeş olması giderek artan genç gönüllülüğü ve gençlerin bu alanda bilinçlenmesiyle doğru orantılıdır. Katılımcıların ailelerin %75,1'inin gönüllü olma durumunu desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Gönüllülüğe olan sosyal desteğin aileden gelmesi genç gönüllülükleri gönüllülüğe teşvik etme açısından ve gönüllü hizmetlerin devamlılığı açısından önemli olmaktadır.

Katılımcıları gönüllülüğe teşvik eden en büyük faktörün %73,3 ile sosyal medya olduğu, bunu daha sonra %49,8 ile görsel medyanın takip ettiği görülmektedir. Ardından daha düşük oranlara sahip %20,4 ile yazılı, %14,7 ile işitsel medyanın gençlerin gönüllülüğe yönelmesinde etkisinin olduğu görülmektedir. Sosyal medyanın en fazla paylaşımın gerçekleştiği, açık, güncel ve her an erişilebilir özellikte olması gençlerin gönüllülük konusunda ilgisini çektiği ve onları gönüllü olmaya yönlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ankete katılan üniversite öğrencilerinin gönüllü faaliyet alanları incelendiğinde, %47,6 ile eğitimin başı çektiği, ardından %41,3 ile sosyal hizmetler alanının geldiği görülmüştür. Sağlık alanına yönelen öğrencilerin %37,8'lik bir orana sahip olduğu daha sonra ise %34,7 ile kültür-sanat ve %14,7 ile de spor alanlarının geldiği görülmektedir.

Sırasıyla eğitim, sosyal hizmetler, sağlık ve kültür-sanat katılımcıların öncelik sırasına göre gönüllü çalıştığı alanlar olmuştur.

Katılımcıların gönüllü olarak gönüllü kuruluştaki yer alma nedenleri arasında, %76,4 toplumsal sorumluluk bilinciyle, %57,8 kendini iyi hissetme ihtiyacı ve %53,8 oranında tecrübe sahibi olmak istedikleri için gönüllü oldukları belirlenmiştir. Bunların yanında, %34,2 boş zamanını değerlendirme ve %24,4 yeni arkadaşlıklar kurma faktörünün geldiği görülmektedir.

Katılımcıların, genç gönüllülerin gönüllü kuruluşlara olan ilgisine ilişkin veriler incelendiğinde, %15,1'i gönüllü kuruluşların gençler tarafından ilgi gördüğünü %49,8'inin ise gençlerin gönüllü kuruluşlara ilgi göstermediğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Katılımcıların yaklaşık yarısı gençlerin gönüllü kuruluşlara ilgisiz olduğunu belirtmektedir. Gençlerin bu ilgisi gönüllü kuruluşların genç gönüllüleri doğru değerlendirmesiyle yakından ilişkili olmaktadır.

Gönüllü kuruluşların kendilerini tanıtabilme durumuna ilişkin veriler incelendiğinde katılımcıların %36'sı gönüllü kuruluşların tanıtımlarının yetersiz olduğunu, %38,2'si ise kısmen kendini tanıtılabildiğini belirtmiştir. Bu veriler ışığında gönüllü kuruluşların özellikle genç gönüllülere ulaşma noktasında daha fazla tanıtım içerisinde olmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Gönüllü katılımının kariyere katkı sağlamasına ilişkin veriler incelendiğinde, katılımcıların %71,1'i gelecekteki kariyer planlaması hakkında gönüllü katılımın fayda sağlayacağını belirtmiştir. Gençlerin üniversiteden sonra seçtiği meslekte onlara tecrübe sağlayacağı, kariyer hedeflerine pozitif bir katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Ailenin ikamet ettiği yere göre ailenin gönüllü olmayı destekleme durumu arasındaki verilere bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin büyük bir çoğunluğunun gönüllü olma durumunu desteklediği, destekleyen ailelerin %68'i il merkezinde, %24,4'ünün ise ilçede yaşamakta olduğu görülmektedir.

Cinsiyete göre haftada ortalama gönüllülük faaliyetlerinde yer alma durumuna ilişkin verilere bakıldığında, %50'si kadın, %45,6'sı erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Her iki cinsiyet grubunda araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaklaşık %85'inin haftada 1 ila 4 saat arasında gönüllülük faaliyetlerinde bulunduğu, haftalık 9 saat ve

üzerinde görev alan öğrenci ortlamasının ise %4 seviyelerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ailenin aylık ortalama gelirine göre ailenin gönüllü olmayı destekleme durumu arasındaki verilere bakıldığında, öğrencilerin ailelerinin büyük bir çoğunluğu gönüllü olma durumunu desteklediği, 1501-2000 TL ve üstü gelirin yaklaşık %75 olduğu, 1000 TL ve altında gelire sahip ailelerin yaklaşık %27 oranına sahip olduğu görülmektedir. Gelir düzeyinin artması ile birlikte destekleme durumunun da arttığı ancak ailenin destekleme durumu ile gelir durumu arasında doğrudan bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Geçmişte gönüllü olunan gönüllü kuruluş sayısına göre gönüllü katılımının kariyere katkı sağlama durumu arasındaki verilere bakıldığında, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kariyerlerine doğrudan ya da kısmen katkı sağlayacağını düşündükleri görülmektedir. Öğrencilerin %41,9'unun 1, %27,5'inin geçmişte 2 gönüllü kuruluşta çalıştıkları görülmektedir. Diğer taraftan kısmen kariyere katkı sağladığını düşünenlerin %44,9'unun geçmişte 1 gönüllü kuruluşta çalıştığı gözlemlenmektedir.

Yaşa göre haftada ortalama gönüllülük faaliyetlerinde yer alma durumuna ilişkin verilere bakıldığında, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş ortalamalarının 20-22 ile 23-25 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 26 yaş ve üzeri olan bireylerde gönüllü olma oranı düşmektedir. 20-25 yaş aralığında kalan öğrencilerin ortalama %45'inin haftada 1-2 saat, %35'inin ise 3-4 saat gönüllü olarak çalıştığı görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gönüllülük, son yıllarda gelişen ve hızla yaygınlaşan bir kavram olarak, kişilere veya bir amaca hizmet anlayışıdır. Bu anlayış gönüllülüğün, herhangi bir çıkar ilişkisine dayanmadan, kendileriyle direkt olarak bağlantılı olmayan kişilere, sosyal sorunlara, olaylara ve durumlara ilişkin olarak hizmet sunma anlayışını vurgulamaktadır. Özgür irade ile toplumsal yarar sağlama amacıyla yapılan gönüllülük, hem toplumların hem de bireylerin refahına katkı sağlamayı amaç edinmektedir.

Toplum olarak gönüllü hizmetleri yerine getirebilecek kesimlerden biri de gençlik kesimidir. Çünkü gençler sahip oldukları enerji ve dinamizmle önemli bir potansiyeli ifade etmektedir. Gönüllülük, gençlerin hem sosyal hem de kişisel gelişimine katkı sağlayan bir faaliyettir. Gönüllü çalışmalar sonucunda elde edilen toplumsal faydanın yanı sıra, bu çalışmalar içerisinde yer alan gençlerin bireylerarası yeteneklerinin gelişmesine, yeni yaşam deneyimleri kazanmasına ve değişik tecrübelerle sahip insanlarla tanışmasına imkan sağlamaktadır. Böylece genç gönüllüler toplumu ve dünyayı daha iyi anlayarak sorunlara daha yaratıcı çözümler bulmaya çalışmaktadır.

Gençlerin gönüllü hizmetleri rahatça yerine getirebilmesini sağlayan ve giderek sayıları artmakta olan gönüllü kuruluşlar, günümüzde önemli bir yere sahiptir. Gönüllü kuruluşlar yaptıkları faaliyetlerle birçok alanda yetkin olan, sosyal kalkınma ve sosyal sorunların çözümüne destek olan kuruluşlardır. Hem bireyler hem de toplumlar için güven ve dayanışmayı güçlendirerek fayda sağlamaktadır. Bireylerin gönüllü katılımı için fırsatlar yaratan gönüllü kuruluşlar gençlere farklı alanlarda gönüllü olma fırsatı sunmaktadır. Genç gönüllüler gönüllü katılımlarıyla birlikte birey, grup ve örgütleri tanımakta, böylece değer yargıları gelişerek ve özgüvenleri artmaktadır.

Bu bağlamda ele alınan çalışmada, Yalova'daki gönüllü kuruluşlarda aktif olarak gönüllü olan üniversite öğrencilerinin gönüllülük düzeyleri ve beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan çalışma, gönüllü kuruluşlarda gençlerin gönüllülük hakkındaki tutum, düşünce ve davranışlarını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, katılımcıların haftada en fazla 1-2 saat gönüllülüğe zaman ayırdıkları görülmektedir. Gönüllü kuruluşların gönüllüleri daha iyi

organize edebilmeleri ve gençlerin katılımını daha fazla arttırabilmek için başarılı bir gönüllü yönetimi gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Gençlerin, gönüllü kuruluşlara yeterince ilgi göstermemesi, bu kuruluşları yeterince tanınmamasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada gençlere gönüllü olma bilincinin toplumsal temelli yaklaşımlarla verilmesi gerekmektedir. İlk önce ailede gönüllülük bilincinin verilmesi sonrasında eğitim ve öğretim kurumlarında okutulan dersler ile gençlerin teşvik edilmesi önemli olmaktadır. Özellikle üniversitelerde ve ortaöğretim kurumlarında ‘Topluma Yönelik Sosyal Hizmet Uygulamaları’ vb. gönüllü olmaya yönelik farkındalık yaratacak derslerin daha da arttırılması gerekli olmaktadır.

Öte yandan, gönüllü olan üniversite gençlerinin en fazla eğitim, sosyal hizmetler ve sağlık alanlarında gönüllü olduğu görülmektedir. Ülkemizdeki toplumsal yaklaşımlar, gelenekler ve diğer sosyal ve kültürel özelliklere bakıldığında bu alanların öne çıkması araştırma bulgularıyla tutarlı bulunmuştur. Çevre ve kültür-sanat alanlarında ise gönüllü kuruluşların daha aktif çalışmalar yapmasına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Araştırmanın sonucunda katılımcılara göre, gençlerin yeterince gönüllü kuruluşlara ilgi göstermediği belirlenmiştir. Türkiye nüfusunun %16,5’ini 15-24 yaş arası genç nüfusun oluşturduğu bilinmektedir. Buna karşılık, gençler, gönüllü kuruluşların içinde daha az yer almaktadır. Bu düşük katılım oranlarının sonucu olarak gönüllü kuruluşlar önemli bir gönüllü potansiyelinden ve genç gönüllülerden yararlanamamakta; gençler de kendi yeteneklerini, ifade becerilerini, liderlik ve temsil becerilerini, takım çalışmalarını, farklı sosyal ortamları tanıma fırsatını kaçırmış olmaktadır. Bu da her iki taraf için olumsuz bir etkiye neden olmaktadır. Bu nedenle hem gençler bu konuda daha fazla bilgi sahibi olmalı, hem de gönüllü kuruluşlar kendilerini tanıtacak faaliyetler içine girmelidir. Gönüllü kuruluşlar üniversitelerde tanıtım çalışmaları yapmalı, bunu yaparken öğrencilerle işbirliği içerisinde olmalıdır. Bu tanıtım faaliyetleri gençlerin en çok vakit harcadığı sosyal medyayı kullanarak yapılmalıdır. Çünkü araştırma sonuçlarından da anlaşılabacağı gibi sosyal ve görsel medya gençlerin ilgisini en fazla çeken medya türlerinin başında gelmektedir.

Gönüllü katılımı arttırmak için gönüllü kuruluşların sadece gençlere değil, onların ailelerine de ulaşması, araştırma sonuçlarıyla da ilgili olarak aile desteğinin gönüllü

olmayı büyük oranda etkilediği sonucunu desteklemektedir. Bu nedenle bilinçlendirme ve farkındalık için aile desteği önemli olmaktadır.

Gönüllü kuruluşlara gençlerin gönüllü katılımının daha fazla arttırılması mümkündür. Bu konuda gönüllü kuruluşlara bulunabilecek ilk öneri, gençlerin beklenti ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalarıdır. Bu sayede onların yenilikçi, yaratıcı fikirlerinden yararlanarak daha fazla dinamizm kazanacaklardır. İkinci öneri ise, bilinçlendirme çalışmaları yapmalarıdır. Gönüllü kuruluşlar faaliyet gösterdiği alana ilişkin okullarda eğitim programları düzenleyebilir. Bu sayede, gençlerin çevrelerine olan ilgi ve farkındalık düzeyleri artırılabilir. Üçüncü olarak, gönüllü faaliyet sonrası gönüllü gençleri teşvik edici takdir unsurlarıyla gönüllülerin desteklenmesi sağlanabilir. Bunu yaparak gönüllü kuruluşa gençlerin bağlılığının artması ve gençlerin kendilerini değerli ve saygın hissetmeleri sağlanmış olacaktır.

Yapılan bu çalışma ile, gençlerin gönüllü kuruluşlara gönüllü katılımının yeterli düzeyde olmadığı ve gençleri gönüllülüğe teşvik etmede gönüllü kuruluşların daha aktif olması gerektiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda gönüllü kuruluşların kendilerini daha etkin bir şekilde tanıtmalarının, bunu yaparken de gençleri gönüllülüğe teşvik edecek unsurların iyi analiz edilmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca gençlerin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve başarılı bir gönüllü yönetimi de hem gönüllü kuruluşlar hem de gençler açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Aile Araştırma Kurumu; (1997), *Türk Ailesinde Adolesanların Sorunları*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

ATEŞ, Hamza ve Ahmet Nohutçu; (2006), “Kamu Hizmeti Sunumunda Gönüllü Kuruluşlar ve Devlet”, *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, c.6, Sayı:11, s. 245-276.

AYDINLIGİL, Seyhan; (2013), Sosyal Politika Geliştirmede Yeni Bir Alan: Gönüllülük, Türkiye’de gönüllülük: Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi, Editörler: Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi, Çev. Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem, s. 32-39.

AKATAY, Ayten ve Nazan Yelkikalan; (2007), *Sivil Toplum Kuruluşlarında İnsan Kaynakları Yönetimi*, Ekin Kitabevi Yayınevi, Bursa.

BAĞCI, Görkem; (2013), Genç Gönüllülüğü: Kişisel ve Sosyal Kalkınmaya Giden Çift Yönlü Yol, Türkiye’de gönüllülük: Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi, Editörler: Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi, Çev. Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem, s. 48-51.

BAYHAN, Vehbi; (1997), *Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

BETİL, İbrahim; (2013), Etkin Bir Sivil Toplum Yansıması Olarak Gönüllülük: Karşılaştığı Zorluklar ve Fırsatlar, Türkiye’de gönüllülük: Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi, Editörler: Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi, Çev. Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem, s. 16-18.

Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV); (2011), Youth Volunteering, Social, Integration, and Decent Work: Inspiring Leadership, <http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2011/Youth%20Volunteering%20social%20integration%20and%20decent%20work.pdf>, 11.11.2015.

Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV), Türkiye & GSM; (2013), Giriş. Türkiye’de gönüllülük: Gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi, Editörler: UNV Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi, Çev. Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem, <http://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-volunteerism.pdf>, 11.10.2015.

BJALESJÖ, Jonas; (2009), “Introduction to Youth Policy – Swedish and Turkish Perspectives “Youth policy cooperation between Turkey and Sweden , Ed: Emmy Bornemark and Vildan Görbil, [http://www.youthpolicy.org/library/wp-content/uploads/library/2009 Introduction Youth Policy Sweden Turkey Eng.pdf](http://www.youthpolicy.org/library/wp-content/uploads/library/2009%20Introduction%20Youth%20Policy%20Sweden%20Turkey%20Eng.pdf), 16.07.2015.

BUSS, Anna ve Nancy Strauss; (2009), “Online Communities Handbook: Building Your Business and Brand On The Web”, New Riders Press, USA, <http://www.amazon.com/Online-Communities-HandbookBuildingbusiness/dp/0321605888>, 03.05.2015.

COOPER, Terry L., T. Bryer ve J. W. Meek; (2006), “Citizen-Centered Collaborative Public Management”, *Public Administration Review*, December, Special Issue, Vol. 66, No: 1, s. 76-88.

ÇAHA, Ömer, A. Çaylak ve H. Tutar; (2013), TRA2 Bölgesi Sivil Toplum Kuruluşları Profili Araştırması Raporu, Şubat, Ankara.

ÇAKI, Fahri; (2011), “Gençlerin Uluslararası Gönüllü Hizmet Deneyimleri ve Birey Üzerindeki Sosyo-Kültürel Etkileri”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, c. 6, Sayı:1, s. 138-177.

ÇEVİK, Ayşen; (2012), *Gönüllü Motivasyon Envanteri: Türk Popülasyonuna Uyarlanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

DİNÇER, Ömer; (1998), *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*, 5. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

ERDOĞAN, Emre; (2012), TEGV Gönüllülük Araştırmaları, <http://www.tegv.org/i/Assets/pdf/Arastirmalar/TEGVGonullulukArastirmalari.pdf>, 09.09.2015.

FAZLIOĞLU, Aygöl ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı-ASPB; (2013), Kaybolmamış Duyarlılıkların Ortaya Çıkarılmasında Gönüllülük Anlayışının Önemi, Türkiye’de Gönüllülük: Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi, Editörler: Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye ve Gençlik Servisleri Merkezi, Çev. Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem, s 69-74.

GALSTON, William; (2004), “Civic Education and Political Participation”, Political Science&Politics, Vol. 37 , No: 2, pp. 263-266.

Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi; (2014), Hacettepe Üniversitesi, <http://www.hugaum.hacettepe.edu.tr/>, 17.06.2015.

GÖRGÜN, Emin; (2011), Gönüllerden Taşanlar, <http://www.anadolujet.com/aj-tr/anadolujet-magazin/2011/ekim/makaleler/gonullerden-tasanlar.aspx>, 12.10.2015.

GÜDER, Nafiz ve Özel Sektör Gönüllüler Derneği (ÖSGD); (2006), *STK’lar için Gönüllülük ve Gönüllü Yönetimi Rehberi*, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayınları, Ankara.

GÜL, Öykü; (2009), *KSS uygulaması olarak Kurumsal Gönüllülüğün Türk Özel Sektöründe Yapılanması ve Kurum İçi İletişim Bağlantısı*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜNGÖR, Necla; (2014), *Spor Organizasyonlarındaki Gönüllülük Kavramı ve Türkiye’deki Yansımaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜNGÖR, Fethi ve Yasemin Çölgeçen; (2013), “STK’larda Gönüllü Yönetimi ve Motivasyonun Performansa Etkisi”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, c.8, Sayı:3, s. 163-187.

HANSEN, Stefan; (2008), *Lernen Durch Freiwilliges Engagement, Eine Empirische Studie zu Lernprozessen in Vereinen*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

HEGYESİ, Gyula; (1989), “The Role of Non Profit Organizations”, Budapest, Salzburg, Seminar Session s. 272-289.

<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/ourwork/partners/un-volunteers/how-to-volunteer/online-volunteers/>, Erişim: 02.12.2014.

<http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiyedegonulluluk.pdf>, Erişim: 03.03.2015.

http://www.siviltoplumakademisi.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=758:stklarnsorunlarineler&catid=54:sivil-toplum-bilinci&Itemid=132, Erişim: 09.03.2015.

<http://www.projepanosu.com/haber/haberler/dunya-bagiscilik-endeksi-2014-aciklandi!/275.html>, Erişim: 21.12.2015.

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16198>, Erişim: 01.01.2016.

<http://www.dernekler.gov.tr/en/default.aspx/>, Erişim: 02.01.2016.

ILSAY, J. Paul; (1990), *Enhancing the Volunteer Experience: New Insights on Strengthening Volunteer Participation, Learning, and Commitment*, Ed: Jossey-Bass, Amazon, San Francisco.

İNAL, E. Mehmet ve D. Mehmet Biçkes; (2006), “Kâr Amaçsız Kuruluşların Sorunlarının Çözümünde Pazar Yönlülük Teorisi”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 26, Ocak – Haziran, s. 45-65.

JOHNSON, Monica Kirkpatrick, Crosnoe R. and Elder Jr. G.; (1998), "Volunteerism in adolescence: A Process Perspective." *Journal of Research on Adolescence* 8.3, pp. 309-332.

KARASAR, Niyazi; (2005), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara.

KİM, Hye-Shin, J.Y. Park ve B. Jin; (2008), “Dimensions of Online Community Attributes, Examination of Online Communities Hosted by Companies in Korea”, *International Journal of Retail & Distribution Management*, Vol. 36, No.10, pp. 812-830.

KOCABAŞ, Fatma; (2008), “Küreselleşme Bağlamında Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Güçlendirilmesinde İnternetin Önemi”, *Kamu-İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, c.10, Sayı: 2, s.173-195.

KURT, Süleyman; (2011), Sivil Toplum Örgütlerinde Alınma İlkeleri, http://suleymankurt.com/akademik_detay_sayfasi.php?id=19, 10.10.2015.

KURTARAN, Yörük ve Laden Yurttagüler; (2014), *Gençlik Çalışmaları Tarihi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

LEVENTHAL Debbie, R. Natti, Y. Alan and D. Boaz M.; (2008), "Youth volunteering for youth: Who are they serving? How are they being served?", *Children and Youth Services Review*, Vol. 30, No.7 , pp. 834-846.

Meydan Larousse Köy Enstitüleri; (1972), Editörler: Safa Kılıçlıoğlu, Nezihe Araz, Hakkı Devrim'dir. Meydan Gazetecilik ve Neşriyat Limited Şirketi c.5, Sayı:11, Ankara.

MCARTUR, Andrea M.; (2011), *An Exploration of Factors Impacting Youth Volunteers Who Provide Indirect Services*, Theses and Dissertations, Wilfrid Laurier University.

MUTLU, Özlem, Ö. Fuat, Ü. İrem ve K. Yaprak; (2013), Toplum Gönüllüleri (TOG), Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Pilot Projesi, Proje Raporu.

OĞUZ, Mustafa; (2014), “Gencim ve Gönüllüyüm Çünkü.. ”, *Akivist Dergisi*, Sayı: 7, Kasım-Aralık, 26-30.

ÖNER, M. Atilla; (2003), “Kavram Kargaşası, Üçüncü sektör?= Sivil Toplum”, <http://panel.stgm.org.tr/vera/app/var/files/3/3.sektor-genis.pdf>, Erişim: 02.10.2015.

ÖSGD (Özel Sektör Gönüllüleri Derneği); (2013), *Kurumsal Gönüllülük Programları El Kitabı*, Beta Yayınları, İstanbul.

ÖZÇAĞDAŞ, Fuat; (2013), Gönüllülük ve Sosyal İnovasyonla Fark Yaratmak, Türkiye’de Gönüllülük, Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi, Editörler: Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye ve Gençlik Servisleri Merkezi, Çev. Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem, s. 86-95.

ÖZDEMİR, Süleyman; (2004), “Kâr Gütmeyen Kuruluşlar (KGK) ve Sosyal Refah’ın Sağlanmasında Artan Rolü”, *I. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi: Küresel Demokrasinin Gelişmesi ve Katılımın Sağlanması Açısından Sivil Toplum Kuruluşları*, Çanakkale, 4 – 6 Haziran, s. 101-110.

ÖZGEN, Ebru; (2006), “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri”, 1. Baskı, Mavi Ağaç Yayınları, İstanbul.

ÖZMUTAF, N. Metin; (2007), *Sivil Toplum Kuruluşlarının Misyonlarını Gerçekleştirmede İnsan Kaynaklarının Rolünün Gönüllü Yönetimi Yaklaşımları Bağlamında İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZMUTAF, N. Metin; (2012), “Sivil Toplum Kuruluşlarında Kurum Felsefesi ve Gönüllü Takımların Yönetimsel Nitelikleri: Yönetici ve Üye Perspektifi”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.12 , Sayı: 2, s.147-166.

PALABIYIK, Hamit; (2011), “Gönüllülük ve Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım Üzerine Açıklamalar”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, c. 9 , Sayı: 1, s. 87-114.

PEARCE, L. Jone; (1993), *Volunteers: The Organisational Behaviour of Unpaid Worker*, Routledge, London.

PRATT, James; (2005), “Volunteering As a Stepping Stone for Marginalized Youth, Volunteer Victoria”, http://www.volunteervictoria.bc.ca/pdfs/stepping_stone.pdf, 12.04.2015.

PRENSKY, M. ; (2004), “The Emerging Online Life of the Digital Native”, http://www.marcprensky.com/writing/Prensky-The_Emerging_Online_Life_of_the_Digital_Native-03.pdf, 28.01.2015.

SALAMON, Lester , M. Anheier ve K. Helmut, (1992), “In Search of the Nonprofit Sector II: The Problem of Classification”, *International Society for Third-Sector Research (ISTR)*, Volume 3, Issue 3, pp. 267-309.

SEARLE- CHATTERJEE, Mary; (1999), “Occupation, Biography and New Social Movements”, *The Sociological Review*, Volume 47, Issue 2, May, pp. 258–279.

SMITH, D. Horton; (1994), "Determinants of Voluntary Association Participation and Volunteering: A Literature Review", *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 23 (3), pp. 243-263.

STIEHR, Karin, O. Constance, K. Margarita, K. Malte ve R. Sabrina; (2010), "Impact of Transnational Exchange Experiences on Senior Volunteers and Organisations." Research Report, <http://www.seven-network.eu/site/files/Final%20Report.pdf>, 01.03.2015.

TARHAN, Günseli; (2003), "STK'ların Etkin Yönetimi", <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/G%C3%BCnseli%20Tarhan/>, 10.04.2015.

TEKTAŞ, Necla; (2014), "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma", *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, Yıl: 7, Sayı: 16, Mart, s. 851-870.

TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı); (2008), Türk Gençlerinde Gönüllülük ve Sosyal Sermaye, Sonuç Raporu.

TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı); (2010), Sürdürülebilir Gönüllülük Araştırması, Sonuç Raporu.

TEKELİ, İlhan; (2004), "Katılımcı Demokrasi, Sivil Ağlar ve Sivil Toplum Kuruluşları", Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları Sempozyumu, 18-19 Haziran, İstanbul, s. 20-36.

Türk Medeni Kanunu; (2002), T.C. Resmi Gazete, 4721, 01.01.2002.

Türk Medeni Kanunu; (2003), T.C. Resmi Gazete, 4963, 30.07.2003.

TIRNAKÇI, Bahar; (2000), *Uluslar arası Gönüllü Hizmet Eğitim Klavuzu-2*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.

TÜRKMEN, Amber, A. Fazlıoğlu ve A. Keşir ; (2013), Toplum Kalkınmasında Gönül Elçileri Projesi, Katılımcılık Ekseninde Bütünsel Değerlendirme Ara Raporu, Temmuz, Ankara.

TÜSEV; (2011), Türkiye'de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası, Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi Türkiye Ülke Raporu II., Editörler: Ahmet İçduyu, Filiz Ş. Sert, Tüsev Yayınları, İstanbul.

www.volunteeringaustralia.org/re-source/, Erişim: 08.10.2014.

www.aile.gov.tr/mevzuat.protokoller/, Erişim: 11.11.2014.

YAMAN, Yılmaz; (2005), (Empowering America's Grassroots'dan aktaran), Gönüllülük Psikolojisi ve Gönüllü Yönetimi, *Sivil Toplum Kuruluşları İçin Yönetim Rehberi*, Kaknüs Yayınları, 1. Basım, İstanbul.

YEĞEN Mesut ve E. Fuat Keyman; (2010), Türkiye'de gönüllü kuruluşlarda sivil toplum kültürü, Yaşama Dair Vakıf Araştırma Raporu, <http://tr.yada.org.tr/pdf/d74fb3e0cab68964840d915cbb98432f.pdf>, 10.07.2015.

YILDIRIM, İbrahim; (2004), *Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim*, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.

YONCA, Oğuzhan; (2003), *Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokrasi Bağlamında, Son Otuz Yılda Konya'da Dernekler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YURTTAGÜLER, Laden; (2006), *Gönüllülerle İşbirliği*, Editörler: YURTTAGÜLER, L. ve Akyüz, A., Eğitim Kitapları Dizisi, Bilgi Üniversitesi Yayınları STK Çalışmaları, İstanbul.

YURTTAGÜLER, Laden; (2007), (Graebner William'dan aktaran), *Gönüllülük ve Katılım, Gönüllülerle İşbirliği içinde*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

EKLER

EK 1. ANKET FORMU

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÖNÜLLÜ KURULUŞLARDA GÖNÜLLÜ KATILIMINI BELİRLEMeye YÖNELİK YAPILAN ANKET FORMU

Sayın katılımcı,

Bu çalışma, Yalova’da genç gönüllülüğünü anlamak, aktif olarak gönüllü olan gençlerin gönüllülük düzeylerini belirlemek ve gençlerin gönüllülük hakkındaki tutum, düşünce ve davranışlarını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır.

Sizlerin bu çalışma kapsamında aşağıdaki ankete vereceğiniz cevaplar gizli tutulup, sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Her soruyu atlamadan, içtenlikle cevap vermeniz bilimsel geçerlilik ve güvenilirlik açısından önemlidir. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Burcu ABBAN

Yalova Üniversitesi

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

I. Kişisel bilgilere ilişkin sorular:

1. Cinsiyetiniz

☐ Kadın ☐ Erkek

2. Yaşınız

☐ 17- 19 ☐ 20- 22 ☐ 23- 25 ☐ 26 ve üzeri

3. Üniversitede okuduğunuz bölüm

.....

4. Sınıfınız

☐ Hazırlık ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4

5. Ailenizin ikamet ettiği yer

- ☐ İl
☐ İlçe
☐ Kasaba
☐ Köy

6. Kaç kardeşiniz bulunmaktadır ?

- ☐ Yok ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve üzeri

7. Yarı zamanlı (part-time) olarak ücretli çalışıyor musunuz ?

- ☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bazen

8. Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır ?

- ☐ 1000 TL ve altı
☐ 1001-1500 TL
☐ 1501-2000 TL
☐ 2001-2500 TL
☐ 2501 TL ve üstü

II. Gönüllülüğe ilişkin sorular:

9. Gönüllü kuruluştta sizi gönüllü olmaya yönlendiren faktörler nelerdir ? (1’den fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz)

- ☐ Arkadaşlarım
☐ Ailem
☐ Üniversitem
☐ Kendi inisiyatifim
☐ Diğer (belirtiniz)

10. Haftada ortalama kaç saat gönüllülük faaliyetlerinde yer alıyorsunuz ?

☐ 1-2 ☐ 3-4 ☐ 5-6 ☐ 7-8 ☐ 9 ve üzeri

11. Geçmişte gönüllü olduğunuz, şuan aktif olarak yer almadığınız gönüllü kuruluş sayısı kaçtır?

☐ Yok ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ve üzeri

12. Ailenizde herhangi bir gönüllü kuruluşa aktif olarak gönüllü katılan var mı ?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Bilmiyorum

13. Ailenizde gönüllü kuruluşa katılan birey var ise hangisi/hangileridir ? (1'den fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz.)

☐ Anne ☐ Baba ☐ Kardeş ☐ Yok

14. Aileniz sizin gönüllü olmanızı destekliyor mu ?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

15. Sizi gönüllülüğe teşvik eden medya türü hangisi/hangileridir ? (1'den fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz.)

☐ Yazılı medya ☐ İşitsel medya ☐ Görsel medya ☐ Sosyal medya

16. Hangi alanda/alanlarda gönüllü olmayı tercih ediyorsunuz ? (1'den fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz.)

☐ Eğitim ☐ Sağlık ☐ Çevre ☐ Kültür-Sanat ☐ Spor ☐ Sosyal hizmetler

17. Neden gönüllü olarak bir gönüllü kuruluşa yer almaya karar verdiniz ? (1'den fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz.)

☐ Kendimi iyi hissetmek
☐ Toplumsal sorumluluk bilinci
☐ Boş zamanı değerlendirmek
☐ Tecrübe sahibi olmak

☐ Yeni arkadaşlıklar edinebilmek

☐ Saygınlık ihtiyacı

☐ Diğer (belirtiniz)

18. Gönüllü kuruluşların gençler tarafından yeterli düzeyde ilgi gördüğünü düşünüyor musunuz ?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

19. Gönüllü olduğunuz gönüllü kuruluş/kuruluşlar kendilerini yeterli bir şekilde tanıtabiliyor mu ?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

20. Gönüllü katılımının kariyerinize katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

21. Genç gönüllülerin gönüllü kuruluşlara gönüllü olma durumunu yeterli görüyor musunuz ?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen

22. Gönüllü kuruluşlara gönüllü katılımı ile ilgili sizin söylemek istedikleriniz/önerileriniz var mı?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

Burcu ABBAN, 2013 yılında Uludağ Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nden mezun oldu. 2013 yılında Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Programı'na başladı. Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında bu tezi hazırladı.